

CEVRO Institut, z. ú.

Jungmannova 17, 110 00 Praha 1 Nové Město

Bakalářská práce

Finanční a bankovní záruka

Jitka Ledvinová

Praha

2023

CEVRO Institut, z. ú.
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1 Nové Město

Bakalářská práce

Název tématu: Finanční a bankovní záruka

Financial and bank guarantee

Jméno a příjmení:	Jitka Ledvinová
Studijní program:	Právní specializace
Studijní obor:	Právo v obchodních vztazích
Zadávací katedra:	Katedra soukromého práva
Vedoucí bakalářské práce:	doc. JUDr. Ivanka Štenglová
Akademický rok:	2022/2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Finanční a bankovní záruka“ jsem vypracovala samostatně, pod odborným vedením vedoucí bakalářské práce doc. JUDr. Ivanky Štenglové, s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou v bakalářské práci citovány a uvedeny v seznamu literatury a použitých zdrojů v závěru této práce.

V Praze dne 30.07. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování doc. JUDr. Ivance Štenglové, vedoucí bakalářské práce za poskytnutí cenných rad, za vstřícnost a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na téma finanční a bankovní záruky. Zabývá se historickým vývojem bankovních garancí v České republice od roku 1964 do současnosti. Cílem práce je přiblížit čtenáři pojem finanční a bankovní záruka, seznámit ho se základními principy a změnami tohoto institutu v souvislosti se vznikem nového občanského zákoníku a analyzovat právní úpravu finanční záruky v tomto předpisu.

Teoretická část definuje význam bankovní a finanční záruky a srovnává její právní úpravu v obchodním zákoníku a novém občanském zákoníku.

Praktická část pojednává o jednotlivých typech záruk v České republice, převážně v oblasti stavebnictví, a zdůrazňuje vedle právních aspektů také ekonomický význam finanční záruky.

The annotation

The thesis is focused on financial and bank guarantees. It follows up the historical progression of bank guarantees in the Czech Republic since 1964 until present day. The objective is to familiarize the reader with the term financial and bank guarantee and to apprise him of the basic principles and changes resulting from adoption of the new Civil Code and analyze the regulation of the financial guarantee in this regulation.

The theoretic part explains the institute of the bank and financial guarantee and compares its legal regulation in the Commercial Code and the new Civil Code.

The practical part introduces individual types of guarantees used in the Czech Republic, primarily on the field of the building industry, and emphasizes, besides the legal aspects, also their economic importance.

Klíčová slova

banka, bankovní záruka, finanční záruka, občanský zákoník, obchodní zákoník, ručení, MOK, FIDIC, URGD

Keywords

bank, bank guarantee, financial guarantee, Civil Code, Commercial Code, liability, ICC, FIDIC, URGD

Obsah

Úvod.....	9
I. Finanční záruky obecně	10
1. Historický vývoj bankovních záruk.....	10
1.1. Vývoj v České republice do r. 2013	10
1.2. Česká národní banka (ČNB).....	11
1.3. Platná právní úprava v ČR.....	12
1.4. Právní úprava v mezinárodním obchodu	13
1.4.1. Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 758 – revize 2010.....	15
1.4.2. Mezinárodní federace konzultačních inženýrů.....	16
II. Finanční záruka.....	18
2.1. Pojem finanční záruky	18
2.2. Forma záruční listiny	19
2.3. Příčiny vzniku finanční záruky	20
III. Bankovní záruka podle NOZ.....	21
3.1. Vznik bankovní záruky	21
3.2. Obsah záruční listiny	22
3.3. Bankovní instituce	24
3.4. Vztahy subjektů bankovní záruky	24
3.5. Uplatnění bankovní záruky	27
3.6. Zánik bankovní záruky	28
IV. Členění bankovních záruk.....	29
4.1. Forma bankovní záruky	29
4.2. Typu bankovní záruky	30
4.3. Ekonomické členění záruk.....	34
V. Příklady bankovních záruk ve stavebnictví.....	37
5.1. Představení společnosti a její uspořádání	37
5.2. Vztah společnosti a banky	38
5.3. Dopravní stavby a veřejné sektor	39
5.4. Pozemní stavby a soukromý sektor	40
5.5. Firemní záruka.....	43
5.6. Záruka vystavená pojišťovnou	44
5.7. Doporučení k zárukám ve stavebnictví ve společnosti Porr a.s.	45
VI. Závěr	46

VII. Seznam použité literatury	47
VIII. Přílohy	50
Příloha 1 Vzor Firemní záruka	50

Úvod

Pojem bankovní záruka¹

V dnešní době je bankovní záruka jedním z nejužívanějších zajišťovacích instrumentů, slouží k zajištění závazků vyplývajících ze smluvních vztahů mezi obchodními partnery. Aplikuje se v České republice i v celém světě.

Nepředstavuje pouze legislativní nástroj k zajištění závazku tím, že např. pomáhá eliminovat riziko platební neschopnosti či nesplnění smluvních povinností. Její význam je spatřován i na úrovni ekonomické, jelikož významně posouvá hranice v mezinárodním obchodu a tím umožňuje tuzemským i zahraničním podnikatelům zvyšování produkce.

Slouží k zajištění smluvních závazků na straně objednavatele/kupujícího i zhotovitele/proávajícího. Převážně ji vystavuje uznávaná banka, čímž posiluje důvěryhodnost ve vztahu k věřiteli.

Bankovní záruku směla před 1. 1. 2014 vydat pouze banka, nově však český právní řád zná institut finanční záruka (§ 2029 NOZ) nového občanského zákoníku, dále jen „občanský zákoník“ nebo „NOZ“, jež může být poskytnuta jakýmkoli subjektem.

V praxi jsou však nejčastěji vystavovatelem banky, které často využívají pravidel Mezinárodní obchodní komory.

„V mezinárodním obchodě se při poskytování záruk využívají podmínky Mezinárodní obchodní komory v Paříži (Jednotná pravidla pro smluvní), které mají povahu všeobecných obchodních podmínek.“²

Zaměření práce

V jednotlivých kapitolách této práce se zabývám finančními, zejména bankovními zárukami na teoretické i praktické úrovni. Využívám také znalosti z praxe stavební společnosti, kde působím déle než 14 let a bankovní záruky jsou náplní mé práce. Součástí práce jsou i přílohy se vzory textací bankovních záruk a dalších dokumentů, přehledů z oblasti stavebnictví. Využívám literaturu renomovaných autorů z oblasti obchodního práva.

¹ Bankovní záruka garancie z franc. (garant = ručící). Bakeš, M., M. Karfiková, P. Kotáb a H. Marková a kol. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7, 140 s.

²Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 976.

I. Finanční záruky obecně

1. Historický vývoj bankovních záruk

1.1. Vývoj v České republice do r. 2013

Za kolébku bankovních záruk je považováno angloamerické právo. Ve Spojených státech amerických byl v roce 1933 schválen Glass Steagallův zákon,³ díky kterému vznikly dvě skupiny bank, obchodní a investiční. V roce 1935 byl schválen Millerův zákon,⁴ který zakotvuje počátky záruk v oblasti stavebnictví.

Následující vývoj napomohl vzniku bankovních záruk v angloamerickém právu ve 40. letech 20. století, postupně se bankovní záruky začaly rozšiřovat po celém světě.

Národním shromážděním Československé socialistické republiky byl schválen s účinností od 1. 4. 1964 Zákon č. 101/1963 Sb., dále jen „zákoník mezinárodního obchodního styku“.

Tento zákoník definoval bankovní záruky následovně:

„Bankovní zárukou se zavazuje banka (peněžní ústav) vůči příjemci záruky (oprávněnému), že oprávněného uspokojí podle obsahu záruky v případě, že určitá třetí osoba nesplní svůj závazek, nebo že budou splněny podmínky v záruce uvedené.“

Původní právní úprava bankovní záruky, obsažená ve zmíněném zákoníku, zařadila bankovní záruku mezi smlouvy o bankovních obchodech.

Po roce 1989 vznikly postupně nové právní předpisy, mimo jiné i zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obchodní zákoník“ nebo „ObchZ“), který svojí účinností od 1. 1. 1992 zrušil dosavadní zákoník mezinárodního obchodníku styku.

Obchodní zákoník ve třetí části v rámci úpravy obchodních závazkových vztahů upravuje zajištění závazku, které zahrnuje zástavní právo, smluvní pokuta a ručení. V případě bankovní záruky se jedná o zvláštní druh ručení, kde ručitelem je banka.⁵

„Bankovní záruka (garance) je samostatným zajišťovacím institutem, rozdílným od ručení, i když je – co do základního principu zajištění – zpravidla považována za zvláštní druh ručení. Základní rozdíl mezi prostým ručením a bankovní zárukou spočívá v tom, že u bankovní záruky musí být ručitelem vždy banka, že zákon dává širší prostor úpravě ručitelského vztahu v záruční

³ Zákon USA ze dne 23. srpna 1935 - The Banking Act of 1933

⁴ Zákon USA – The Miller Act of 1935.

⁵ Marvanová, M., Houda, M. a kol. *PLATEBNÍ STYK*. Platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě, 3. vydání. Brno: ECON, 1995. s. 179.

*listině, dále že banka je k výzvě věřitele povinna plnit, aniž by věřitel předtím vyzval k plnění dlužníka.*⁶

„Podobně jako z ručení, vzniká i z bankovní záruky abstraktní závazek k plnění, protože ze samotné záruční listiny neplyne bezprostřední hospodářský důvod (kauza), proč obligace vzniká.

- a) Podle úpravy v § 313 a násl. ObchZ lze v našem platném právu vytknout čtyři základní rozdíly mezi bankovní garancí a běžným ručením. Bankovní záruku může poskytnout pouze banka*
- b) Jak plyne z ust. § 313 in fine a z první věty § 317 ObchZ, je bankovní záruky zásadně vyloučen princip akcesority, mj. i proto, že banka zavázaná ručením nemůže vůči věřiteli uplatnit námitky, které by jinak mohl vznášet samotný dlužník, resp. je oprávněno uplatnit jen takové námitky, k nimž ji sama záruční listina legitimuje*
- c) Je stejně zásadně vyloučen i princip subsidiarity, protože věřitel může se svým nárokem nastoupit proti bance, aniž požádal o plnění dlužníka (ledaže záruční listina stanoví jinak; § 317 ObchZ, věta druhá).*
- d) Věřitel může – právě proto, že princip akcesority u bankovní záruky zásadně neplatí – své nároky proti bance postoupit jiné osobě, aniž je nucen současně cedovat i hlavní obligační pohledávku proti dlužníkovi: vyjma případ, kdy je svá práva z bankovní záruky oprávněn uplatnit jen když dlužník nesplní svůj závazek. Záruka totiž může být podle § 313 i vázána i na jiné podmínky než na splnění závazků dlužníkem.*⁷

1.2. Česká národní banka (ČNB)

Na regulaci bankovních institucí označovaných někdy též jako „úvěrové instituce“⁸, dohlíží Česká národní banka, která pomocí tzv. bankovní regulace, vykonává dohled nad dodržováním právních předpisů, nařízení a vyvozuje důsledky v případě jejich porušení.

⁶Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 976.

⁷Bakeš, M., M. Karfíková, P. Kotáb a H. Marková a kol. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7, s.141.

⁸pozn. „*Spořitelni a ívěrni družstva (družstevní záložny) jsou spolu s bankami označovány jako „úvěrové instituce“ a platí pro ně v řadě případů, zejména pokud se týká obezřetnosti podnikání, shodná pravidla.*“ Online: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/banky_a_zalozny/dne17.11.2014

„Dohled nad úvěrovými institucemi je nedílnou součástí péče o stabilitu finančního systému v České republice a jeho bezpečný a plynulý rozvoj. Pod tímto obecně definovaným posláním se rozumí především podpora zdravého rozvoje, tržní disciplíny a konkurenceschopnosti úvěrových institucí, předcházení systémovým krizím a posilování důvěry veřejnosti zejména v bankovní systém.“⁹

1.3. Platná právní úprava v ČR

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“ nebo „NOZ“ upravuje v § 2029 - § 2039 finanční záruku, která je určitou obdobou bankovní záruky dle obchodního zákoníku.

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku uvádí k finanční záruce:

„V návrhu úpravy finanční záruky osnova vychází z platné úpravy bankovní záruky obchodního zákoníku. Pojem „finanční záruka“ se navrhuje zakotvit nikoli z důvodu změny věcného obsahu institutu, ale vzhledem k tomu, že dle návrhu občanského zákoníku výstavcem takové záruky může být nejen banka.“

Nejvýraznější změnou mezi úpravou v obchodním zákoníku a dnešní úpravou spočívá v rozšíření okruhu možných výstavců. Finanční záruku může vystavit jakýkoliv subjekt, nemusí tedy jít jen o banku (pokud ji poskytuje banka, nazývá se bankovní záruka).

Smlouva o poskytnutí finanční záruky se uzavírá s výstavcem, jímž je dlužník, případně třetí osoba.

Komentář k občanskému zákoníku k finanční záruce uvádí.

„Dochází pouze k malým obsahovým změnám:

- *kdo poskytl záruku na žádost jiného výstavce, má právo na náhradu nákladů v případě, že plnil v souladu s podmínkami sjednanými v žádosti (§ 2032 NOZ); jde o obdobnou právní úpravu jako při potvrzení finanční záruky (§ 2031 odst. 2 NOZ)*
- *postupitelné je i samotné právo na plnění z finanční záruky (§ 2036 NOZ)- dosavadní právní úprava nerozlišovala právo na uplatnění práv ze záruky a právo na plnění z ní (§ 318 ObchZ).*

⁹Online:https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_institute/index.html dne 17. 11. 2014.

*Nový občanský zákoník již neobsahuje ustanovení o tom, že na finanční záruku se přiměřeně použijí pravidla o ručení.*¹⁰

1.4. Právní úprava v mezinárodním obchodu

Mezinárodní obchodní komora (International Chamber of Commerce – ICC), dále jen „ICC“.

Byla založená v roce 1919 v Paříži, kde rovněž vznikl mezinárodní sekretariát. O její zrod se zasloužil Etienne Clémentel (1864-1934).¹¹ Cílem byla podpora světového obchodu, volného pohybu zboží, služeb a kapitálu.

V roce 1923 založila Mezinárodní obchodní komora Mezinárodní rozhodčí soud (International Court of Arbitration), který se stal průkopníkem mezinárodního obchodního rozhodčího řízení (arbitráže) v podobě, jako ji známe dnes. Rozhodčí soud dokázal zabezpečit celosvětovou akceptovatelnost rozhodčího řízení, nejefektivnějšího způsobu řešení mezinárodních obchodních sporů.

Rozhodčí soud se těší mezinárodnímu uznání více než národní soudy.

Přes 120 zemí podepsalo Konvenci OSN z roku 1958 o vzájemném uznávání a vymahatelnosti zahraničních rozhodčích rozhodnutí, známé jako "New Yorská Úmluva" (Oficiální název Úmluva o vzájemném uznávání a vymahatelnosti zahraničních rozhodčích řízení).

Mezinárodní obchodní komora (ICC) je v České republice zastoupená pod názvem Národní výbor Mezinárodní obchodní komory v České republice.

Prostřednictvím národních výborů ICC podnikatelé přenášejí své zájmy, stanoviska a názory na představitele nejvyšších orgánů, institucí vlád zemí, včetně OSN¹², EU¹³, WTO¹⁴, OECD¹⁵, u kterých má ICC poradní statut na nejvyšší úrovni. Být členem ICC je otázkou prestiže.

ICC vytváří pravidla, podle kterých se provádí mezinárodní obchod. Přestože jsou tato pravidla dobrovolná, jsou používána v každodenním styku, a stala se tak neoddělitelným stavebním

¹⁰ BEZOUŠKA, P., PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník – nejdůležitější změny*. 1. vydání. Praha: ANAG, 2013. s. 286-287.

¹¹ pozn. Etienne Clémentel – francouzský politik, senátor, ministr financí, ministr zemědělství.

¹² pozn. OSN - Organizace spojených národů (angl. United Nations Organization - UNO).

¹³ pozn. EU - Evropská unie, v anglickém jazyce - European Union..

¹⁴ pozn. WTO v anglickém jazyce World Trade Organization, v překladu Světová obchodní organizace.

¹⁵ pozn. OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, v anglickém jazyce Organisation for Economic Co-operation and Development.

*pilířem mezinárodního obchodu. ICC poskytuje velký rozsah služeb zásadních pro realizaci zahraničního obchodu, jde o služby vzdělávací, poradenské, ale i o vytváření příležitosti pro uzavření partnerství se zahraničními obchodními partnery.*¹⁶

Pracovní skupina UNCITRAL (Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo /United Nations Commission on International Trade Law) navrhla Valnému shromáždění OSN schválení Úmluvy o mezinárodních zárukách a stand-by akredittech (dále jen „Úmluva“). Jedná se o sjednocení právní úpravy bankovních záruk po celém světě. Účinnost Úmluvy nastala k 1. lednu 2000. Pokud by Česká republika přistoupila k ratifikaci Úmluvy, stala by se Úmluva součástí našeho právního řádu.¹⁷

Úmluva vychází ze zásad upravených v Jednotných pravidlech pro záruky vyplatitelné na požádání 758¹⁸ vydaných Mezinárodní obchodní komorou.

Mezinárodní obchodní komora (ICC) publikuje příručky světových odborníků mezinárodních standardních pravidel v různých oblastech, např. bankovníctví, financí, dopravy, obchodu, exportu.

Původní pravidla Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 458¹⁹ (publikace MOK Č. 458)²⁰ týkajících se bankovních záruk zahrnula do svých vzorů Světová banka²¹, dále byla schválena Mezinárodní federací konzultačních inženýrů (FIDIC) a dalšími organizacemi (profesními svazy), díky tomu, že se hojně rozšířila, vznikla v roce 2010 revize URGD 758. Obě publikace jsou výsledkem práce Komise pro bankovní a obchodní praxi při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži.

„Pravidla neupravují výslovně jen záruky vystavované bankami, ale mohou jim být podřízeny i záruky vydávané jinými subjekty např. pojišťovnami.“²²

¹⁶ ICC Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání – revize 2010, ISBN 978-80-903297-8-2, 2010 s. 88.

¹⁷ ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X, s. 6.

¹⁸ ICC Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání – revize 2010, ISBN 978-80-903297-8-2, 2010.

¹⁹ Uniform Rules for Demand Guarantees 458/ Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 458.

²⁰ „Cílem pravidel je vytvoření spravedlivé rovnováhy mezi oprávněnými zájmy účastníků záručního vztahu, tj. příkazce k záruce, příjemce záruky a ručitele.“ ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, 2002, s. 91.

²¹ „Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development). Mezinárodní rozvojová banka, byla založena v r. 1945 spolu s Mezinárodním měnovým fondem (IMF). Tato banka, která je známá pod názvem Světová banka, se stala v r. 1947 specializovaným orgánem Spojených národů.“ *Macmillanův slovník moderní ekonomie*: Victoria Publishing: Dr. Zdeněk Šid Blaha, 1992 s. 209.

²² Srov. ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X, s. 111.

V dalších kapitolách můžeme vidět vzájemnou provázanost mezi veřejnými zakázkami, smluvními podmínkami FIDIC (nejběžnějším mezinárodním smluvním vzorem ve stavebnictví, dle nichž smluvními podmínkami vytvořilo Ministerstvo dopravy soubor smluvních vzorů používaných povinně při státní výstavbě) a bankovními zárukami.

1.4.1. Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 758 – revize 2010

Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 758 – revize 2010 (dále jen „URGD 758“) ²³ navazují na publikace URDG 458 z roku 1992, nejsou pouze aktualizací, jsou revizí a výsledkem procesu, který si kladl za cíl přinést do jednadvacátého století soubor pravidel pro záruky vyplatitelné na požádání, pravidel, která budou jednoznačná, přesná, komplexnější, vyváženější.

Výhody použití URGD 758:

- jasná kvalifikace záruky (abstraktní, dokumentární),
- standard chování bank,
- stanovení jasné role banky při kontrole dokumentů,
- ochrana před neoprávněným uplatněním záruky,
- použitelnost pro tuzemské záruky.

Pravidla ICC nejsou součástí právního řádu České republiky, lze je aplikovat na základě domluvy smluvních stran o podřízení záruky těmto pravidlům. V textu bankovní záruky pak musí figurovat příslušná doložka např.

„Tato záruka se řídí Jednotnými pravidly pro záruky vyplatitelné na požádání, publ. čísl. 758 MOK“

K použití URGD 758²⁴ pro bankovní záruku, v níž není uveden odkaz na pravidla, vydal Vrchní soud v Praze následující rozsudek 5 Cmo 467/2002, ve kterém uvedl:

„Záruka se těmito pravidly neřídí, neodkazuje na ně vysloveně, jak předpokládá čl. 1 pravidel. Nelze je použít ani jako zdroj poznání zvyklostí. Jednotná pravidla nejsou přece žádným právním předpisem, nýbrž právě jen sepsáním zvyklostí. Chtěla-li žalovaná, aby tam upravená pravidla pro tuto záruku platila, mohla tak snadno učinit prohlášením v záruce.“

²³Uniform Rules for Demand Guarantees 758-Revision 2010-/Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 758- revize 2010.

²⁴Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání 758

Stálým rozhodčím soudem, jenž řeší, sjednají-li strany jeho příslušnost spory z bankovní záruky dle URGD 758 je v České republice Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Tento soud byl založen v r. 1949 a působil v té době při Československé obchodní komoře. Později v r. 1980 byl jeho název změněn na Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře a s účinností od 1. 1. 1995 došlo ke změně názvu na Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Rozhodčí řízení v České republice je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 1995.

Příklad rozhodnutí tohoto soudu k čerpání bankovní záruky v rozporu se smlouvou o dílo viz přílohu 11.

1.4.2. Mezinárodní federace konzultačních inženýrů

Mezinárodní federace konzultačních inženýrů FIDIC²⁵ vznikla v roce 1913 ve Francii, v současnosti sídlí v Ženevě a sdružuje přes 70 členů; Česká republika je členem prostřednictvím České asociace konzultačních inženýrů (CACE). Její hlavní činností je vydávání vzorových obchodních podmínek smluv o dílo na zhotovení stavby. V souvislosti s vystavováním záruk u veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách jsou využívány smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů FIDIC. Ve vzorových formulářích se využívá Jednotných pravidel Mezinárodní obchodní komory (ICC), která musí být doplněna tak aby odpovídala použitelnému právu.

Protože veřejné zakázky v oblasti dopravy jsou převážně financovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. Financování z těchto fondů má být transparentní, využívá se vzorových podmínek FIDIC, které mají jednotný postup ve všech členských zemích Evropské unie.

„Přidanou hodnotu těchto smluvních vzorů je však možné spatřovat nejen pro finanční instituce, které mají přirozený zájem, aby jimi financované projekty byly úspěšně dokončeny, ale zejména pro investory (objednatele), samostatné inženýry (zpravidla dozor stavby či autorský dozor) a stavební společnosti (zhotovitele). Vzorové texty těchto smluv obsahují souhrn dobré a předvídatelné smluvní praxe ve stavebnictví a inženýringu. Přispívají tak

²⁵pozn. franc. Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils

*k dobrému projektovému řízení a snižování materializace rizik stavebních projektů, a to pro každého jednotlivého účastníku výstavby.*²⁶

Modelové smlouvy FIDIC

Modelové smluvní vzorové publikace jsou: Červená kniha, Bílá kniha, Zelená kniha, Zlatá kniha, Stříbrná kniha, Všeobecné podmínky, Zvláštní podmínky.

Z hlediska využití vzorových smluv FIDIC při realizaci veřejných zakázek a vzorových formulářů pro bankovní záruky je nejdůležitější tzv. Red book of FIDIC / Červená kniha.

*„Červená kniha odráží základní tradiční (klasické poměry) výstavbového projektu, kdy objednatel je zodpovědný za projekci (přípravu projektové dokumentace do stupně pro zadávání stavby a stavební povolení) a zhotovitel podle vyhotovené projektové dokumentace poskytnuté objednatelem stavbu (dílo) zpravidla na základě výsledků výběrového řízení realizuje.*²⁷

²⁶Studijní materiál pro seminář 2010-2012 – *Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů*, Petr Dovolil, Praha, 2011 s. 9.

²⁷Studijní materiál pro seminář 2010-2012 – *Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů*, Petr Dovolil, Praha, 2011 s. 17.

II. Finanční záruka

2.1. Pojem finanční záruky

Finanční záruka je upravena ve čtvrté části nového občanského zákoníku hlavě I., díle VIII – Zajištění a utvrzení dluhu, oddíl 1, § 2029 až § 2039. Zákon finanční záruku nedefinuje a v minulosti se teorie finanční zárukou nezabývala, protože ji český právní řád neznal, ale zabývala se pouze pojmem bankovní záruka – ta byla upravena v ObchZ.

Pojem finanční záruka je nadřazeným pojmem pojmu bankovní záruka. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník 1964“ nebo „ObčZ 64“ nikdy bankovní záruku neupravoval, bankovní záruku dříve upravoval § 313 až § 322 ObchZ, přičemž většina ustanovení měla dispozitivní povahu, vyjma § 313 a § 321 odst. 4, které byly kogentní a smluvní strany se od nich nemohly smluvně odchýlit. Závazkové vztahy vyplývající z bankovní záruky, byly uzavírány v režimu obchodního práva²⁸, jako tzv. absolutní obchody.

Hlavní změnou v NOZ oproti předchozí právní úpravě je rozšíření okruhu výstavců finanční záruky, nyní může být výstavcem kdokoliv (fyzické i právnické osoby). Finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině. Toto ustanovení se nachází v § 2029 NOZ. Pelikán k tomu uvádí: „*Novinkou, která umožní v praxi výrazněji širší využití finanční záruky, představuje skutečnost, že výstavcem záruční listiny již nemusí být pouze banka, ale v podstatě jakákoliv osoba.*“²⁹ Tím se rozrůstá okruh výstavců, dříve mohla záruční listinu vystavit pouze banka či spořitelna a úvěrní družstvo.³⁰

Finanční záruka je specifický zajišťovací instrument, který je obdobný ručení, stejně jako ručení vychází úprava tohoto zajišťovacího institutu OZ z úpravy bankovní záruky v ObchZ.

Štenglová k tomu – ve vztahu k bankovní záruce – uvádí: „*Bankovní záruka (garance) je samostatným zajišťovacím institutem, rozdílným od ručení, i když je – co do základního principu zajištění zpravidla považována za zvláštní druh ručení.*“³¹

Pelikán pak vymezuje finanční záruku tak, že: „*Podstata finanční záruky spočívá v obdobném principu, jakým je (zjednodušeně řečeno) ručení. Určitá osoba (výstavce) svým písemným prohlášením přijímá povinnost uspokojit věřitele do výše určité částky v případě, kdy dlužník nesplní svůj dluh nebo nastanou jiné v záruční listině okolnosti.*“³²

A konečně Čermáková – opět ve vztahu k bankovní záruce konstatuje, že: „*Bankovní záruka je zvláštním typem ručení, kde ručitelem je banka.*“³³

Na rozdíl od ručení je právní vztah z finanční záruky výrazně volněji. Především není finanční záruka (dříve záruka bankovní) založená na principu akcesority a subsidiarity, ledaže

²⁸ § 261 odst. 3 písm. e) ObchZ

²⁹ Pelikán, M. in Pelikán, Martin., Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN:978-80-7552-192-7, s. 118.

³⁰ § 2029 odst. 1 OZ

³¹ Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář.* 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s.976.

³² Pelikán, M. in Pelikán, Martin., Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN:978-80-7552-192-7, s. 118.

³³ ČERMÁKOVÁ, I. Bankovní záruka. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, s. 175. ISBN 80-86433-03-X. s. 91

by výstavce stanovil něco jiného. Pro výstavce tak nebude zpravidla podstatné, zda dluh zajištěný finanční zárukou již zanikl nebo zda vůbec platně vznikl. Zásadní je nezávislost finanční záruky na platnosti dluhu, jakož i jeho existenci. Postačí splnění podmínek z finanční záruky.

c nebo nesplní podmínky ze záruční listiny). Kindl k tomu uvádí, že „*Finanční záruka (písemné prohlášení) může být jakkoli podmíněné, může být však i nepodmíněné.*“³⁴

Podle Bejčka je bankovní záruka „*institut široce využitelný a také hojně využívaný, zvláště v mezinárodním obchodě. Výraznou roli při zajištění bankovní zárukou nehraje ani tak jistota případného budoucího finančního plnění bankou, jako spíš garanční role dobrého jména banky, která záruku poskytl.*“³⁵

Čermáková k tomu uvádí, že: „*Bankovní záruku lze považovat za kvalitní zajištění rizika. Stupeň kvality závisí na*

- *bonitě a dobrém jménu ručící banky*
- *na obsahu záruční listiny*“³⁶

Důvodová zpráva k NOZ (§ 2029 až § 2039) je k úpravě finanční záruce velmi strohá a říká následující:

V návrhu úpravy finanční záruky osnova vychází z platné úpravy bankovní záruky obchodního zákoníku. „Pojem „finanční záruka“ se navrhuje zakotvit nikoli z důvodu změny věcného obsahu institutu, ale vzhledem k tomu, že dle návrhu občanského zákoníku výstavcem takové záruky může být nejen banka.

Dosavadní judikatura vychází z toho, že finanční záruka není cenným papírem.“³⁷

2.2. Forma záruční listiny

Zákon vyžaduje pro záruční listinu písemnou formu § 2029 NOZ odst. 2. (dříve § 313 ObchZ). Kdy hovoříme o písemné formě upravuje NOZ v § 562 NOZ odst. 1. (dříve § 40 odst. 4. ObčZ 64). Za písemnou formu právního jednání se považuje jednání učiněné elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby a podpis jednajícího upraveného v § 561 NOZ odst. 1.

Podle § 6 odst. 2. ZoSVD⁴⁷ se uznávaným elektronickým podpisem rozumí zaručený elektronický podpis, který má v elektronické formě účinky vlastnoručního podpisu.

³⁴ Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, ISBN 978-80-7478-368-9, s. 563.

³⁵ Bejček, J. in BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 142.

³⁶ Čermáková, I. in ³⁶ ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 9.

³⁷ Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> .

⁴⁷ Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

Za písemnou formu se rovněž považuje SWIFT, ten banky využívají běžně pro svou komunikaci, jedná se o mezinárodní počítavou síť.

V případě, že by písemná forma záruční listiny nebyla dodržena znamenalo by to neplatnost záruky, které by se musela jedna z dotčených stran domoci soudní cestou.

Důsledky nedodržení formy záruční listiny upravuje § 582 NOZ – důsledkem nedodržení předepsané formy je neplatnost právního jednání. NOZ ale umožňuje zhojení neplatnosti právního jednání při nesplnění požadavku formy.

Pelikán k tomu konstatuje, že: „*Takovouto vadu prítom lze dodatečně zhojit. Není navíc možné namítat neplatnost finanční záruky, bylo-li již na jejím základě plněno a neplatnost spočívá jen v nedostatečné formě.*“⁵³

2.3. Příčiny vzniku finanční záruky

Finanční záruka (§ 2029 NOZ) je zajišťovacím instrumentem, který vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžité částky, nesplní-li dlužník věřiteli dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině.

„*Novinkou, která umožní v praxi výrazně širší využití finanční záruky, představuje skutečnost, že výstavcem záruční listiny již nemusí být pouze banka, ale v podstatě jakákoli osoba.*“⁵⁴

Pojem bankovní záruka zůstává zachován v případě, že je výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelna a úvěrní družstvo. NOZ nevyžaduje, ale jsou případy, kdy je bankovní záruka využívána i v jiných zákonech. Jedná se například o zákon č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek.

Finanční záruka dříve (bankovní záruka) je jedním z nejužívanějších zajišťovacích instrumentů dnešní doby, slouží k zajištění závazků vyplývajících ze smluvních vztahů mezi obchodními partnery v tuzemském i mezinárodním obchodu.

Neslouží pouze k zajištění závazku, např. v oblasti rizika platební neschopnosti nebo nesplnění smluvních povinností. Účelem bankovní záruky je poskytnout věřiteli jistotu, že v případě porušení smlouvy nebude nucen vymáhat plnění soudně, ale může požadovat plnění po bance. Převážně je bankovní záruka vydávána uznávanou bankou, tím se posiluje důvěryhodnost zhotovitele/dodavatele ve vztahu k beneficiantovi.

Další příčinou vzniku finanční záruky může být aspekt ekonomický v souvislosti s cash-flow obchodní korporace.

⁵³ Pelikán, M. in Pelikán, Martin., Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN:978-80-7552-192-7, s. 121.

⁵⁴ Pelikán, M. in Pelikán, Martin., Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN:978-80-7552-192-7, s. 118.

III. Bankovní záruka podle NOZ

Bankovní záruku podle NOZ upravuje § 2029 je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelni a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku. Toto ustanovení má kogentní povahu, není možné se od něj odchýlit, jedná se o specifické postavení banky, jako výstavce záruční listiny.

: „Kdy se jedná o některý z těchto subjektů, stanoví zvláštní právní předpisy, zejména zákon o bankách. Jde tak o podmnožinu finanční záruky vycházející z dřívější právní úpravy umožňující vystavit finanční(bankovní)záruku pouze bankovním institucím.“⁵⁵

Vzhledem k tomu, že s finanční zárukou poskytovanou jinými institucemi, než bankami nejsou v České republice doposud zkušenosti. Proto se budu i nadále věnovat v této kapitole bankovní záruce, která byla využívána hlavně v bankovním sektoru v podobě bankovní záruky (§313 - §322) podle staré úpravy z ObchZ, novou úpravu nalezneme v §2029 - §2039 NOZ. Rekodifikace NOZ přinesla do českého právního systému mnoho změn, u bankovních záruk však mnoho změn neproběhlo (dle důvodové zpráva k NOZ vychází úprava ručení i institutu finanční záruky z ObchZ), bankovní záruka zůstala téměř zachována.

O bankovní záruce můžeme mluvit tehdy, pokud je výstavcem banka v § 2029 NOZ (dříve § 313 ObchZ), který toto označení také používal. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelni a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku. Zde má specifické postavení právě banka (bankovní instituce), jako výstavce bankovní záruky.

3.1. Vznik bankovní záruky

Podle § 2029 NOZ odst. 1 (dříve § 313 ObchZ) vzniká bankovní záruka jednostranným písemným prohlášením výstavce (banky) v záruční listině. vyžaduje doručení záruční listiny beneficiantovi, okamžikem převzetím vzniká bankovní záruka.

Štenglová ke vzniku bankovní záruky: „Mezi beneficiantem(oprávněným) z bankovní záruky a bankou, která vystavuje bankovní záruku, nevznikne právní vztah z této záruky dříve, než je záruční listina doručena beneficiantovi.“⁵⁷

⁵⁵Pelikán, Martin., Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. Praha:Wolters Kluwer ČR.2017. ISBN:978-80-7552-192-7, s. 121.

⁵⁷ Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*.Praha: ASPI, a.s, 2007, s. 182.

Bankovní záruka vzniká výhradně záruční listinou, mezi základní náležitosti záruční listiny patří identifikace výstavce, věřitele (beneficienta) a dlužníka (příkazce). Záruční listina musí mít vždy písemnou formu.

Její podstatnou náležitostí je prohlášení výstavce o, závazku uspokojit věřitele, nesplní-li dlužník svoji povinnost, za podmínek uvedených v záruční listině:

Například: tímto výslovně prohlašuje, že v souladu s podmínkami záruční listiny uspokojí beneficianta, pokud dlužník nesplní tento závazek/tyto závazky či nastanou-li/splní-li se tyto skutečnosti/podmínky:

Záruční listina musí vymezovat dluh – podkladový vztah, např. smlouva o dílo, při jehož nesplnění bude výstavce plnit.

Dále záruční listina musí obsahovat výši zaručené částky a měnu (peněžitá částka) do které bude věřitel uspokojován, a to i v případě, kdyby zajišťovaný dluh nebyl peněžité povahy. Banka musí plnit v penězích.

3.2. Obsah záruční listiny

V úvodu záruční listiny banka uvádí důvody, které vedly k vystavení (např. smlouva o dílo, veřejná soutěž, objednávka) ze které vyplývá zajišťovaný závazek. Dále záruční listina obsahuje identifikaci smluvních subjektů – příkazce(klient), příjemce(beneficient), ručící banka(výstavce). Zaručenou částku a měna, závazkové prohlášení banky, lhůtu platnosti záruky.

Text záruky může mít také doložky např. snižování zaručené částky, odklad účinnosti. „bankovní záruka je účinná připsáním částky na účet společnosti XXX s variabilním číslem XXX“.

Obsah záruční listiny:

1. Úvodní preambule:

Banka v úvodu prohlašuje, že její klient a beneficiant uzavřeli obchodní smlouvu, kde blíže specifikují závazek klienta, k němuž se záruka vztahuje. Zde se nachází podstatná část záruční listiny, tzv. závazkové prohlášení banky.

2. Částka a měna záruční listiny:

Bankovní záruku lze v záruční listině omezit, a to jak co do rozsahu, tak co do podmínek. Banka tedy nemusí poskytnout záruku ve výši celé dlužné částky anebo v celé hodnotě nepeněžitého plnění.

Měna záruky.

Záruční listiny se vystavují převážně ve stejné měně jako příslušná uzavřená smlouva. V posledních letech se často zajišťuje závazek v cizí měně v eurech, což je pravděpodobně způsobeno našim členstvím v Evropské unii. Banka se může zavázat k platbě místní měně příjemce záruky.

Částka záruční listiny

„Ručící banka vždy uspokojí příjemce záruky peněžitou částkou, a to i v případech, že závazek, za který se zaručila, nemá povahu platebního závazku.“⁶⁴

Částka záruky neobsahuje úroky, které by banka byla povinná plnit v případě, že by neprovedla při uplatnění výplatu zaručené částky tak, jak se zavázala, ale plnila by opožděně.

I. Štenglová v komentáři Obchodního zákoníku, 13. vydání uvádí: *„Záruční listina musí obsahovat údaj o určité peněžité částce, do jejíž výše se banka zavazuje ručit, a stanovení podmínek, za kterých banka záruku poskytuje.“⁶⁵*

Pojmovým znakem dle Obchodního zákoníku je tedy „určitá peněžítá částka“.

3. Podmínky pro snížení zaručené částky

4. Podmínky pro výplatu ze záruky - tj. za jakých podmínek je možné plnit ze záruční listiny. Tímto se neodvolatelně zavazujeme vyplatit Vám do 5 pracovních dnů na Vaši první výzvu bez zkoumání právního důvodu a bez uplatnění jakýkoliv námitek.

Tato záruka může být uplatněna také v případě úpadku (název dodavatele).

Výzva musí být zaslaná doporučeným dopisem a musí být podepsána statutárním orgánem objednatele. Podpisy na písemné výzvě musí být notářsky ověřeny.

5. Platnost záruční listiny-lhůta platnosti

Jedná se o lhůtu prekluzivní. Jejím uplynutím ztrácí beneficiant nároky z titulu bankovní záruky. Platnost je ohraničena datem nebo určitou událostí (např. protokol o předání stavby).

V případě předložení dokladů pro uplatnění bankovní záruky je nutné, aby banka tyto dokumenty obdržela nejpozději v poslední den platnosti. Pokud příjemce záruky doručí dokumenty po této lhůtě, banka uplatnění neuzná.

⁶⁴Čermáková, I. in ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 9

⁶⁵Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s.976.

3.3. Bankovní instituce

Specifické postavení banky, jako výstavce bankovní záruky, banka (úvěrová instituce) může vykonávat činnosti v bankovníctví, pokud získá bankovní licenci podle § 4 zákona č. 21/1992 Sb., kterou uděluje Česká národní banka na základě předchozí žádosti. Spořitelni a úvěrové družstvo může získat rovněž bankovní licenci, za předpokladu splnění podmínek ze zákona. Označení banka, může používat po splnění zákonných předpisů a udělení bankovní licence. Základní charakteristikou bankovní instituce je status právnické osoby, dále musí být akciovou společností se sídlem v České republice, její hlavní činností je přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů. Banka může vykonávat další činnosti, má-li je povoleno na základě bankovní licence (poskytnutí záruk upravuje § 1 odst. 3 písm. e) zákona č. 21/1992 Sb.). Minimální výše základního kapitálu banky činí 500 mil. Kč a minimálně v této výši musí být základní kapitál tvořen peněžitými vklady, mezi další bankovní instituce podle zákona patří dále rovněž spořitelni a úvěrní družstva (poskytování záruk ve formě ručení nebo finanční záruky za členy upravuje § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech – lze je poskytovat jen na základě udělení povolení České národní banky).

„Družstevní záložny se liší od bank právní formou (družstevní záložna může být založena pouze ve formě družstva), výši požadovaného základního kapitálu (35 mil. Kč oproti 500 mil. Kč u bank) a okruhem klientů, pro které je družstevní záložna oprávněna vykonávat činnosti (pouze pro členy). V ostatním, zejména pokud jde o pravidla obezřetného podnikání, platí na družstevní záložny v zásadě stejné požadavky jako pro banky.“⁶⁸

NOZ § 2029 používá pro banku označení výstavce⁶⁹, pojem banka používal dříve ObchZ.

3.4. Vztahy subjektů bankovní záruky

Vztah věřitele a banky

Vztah mezi bankou (výstavcem) a beneficiem začíná jednostranným prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí beneficianta, podle záruční listiny do výše určité peněžní částky,

⁶⁸Dostupné na [https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/\(navstiveno](https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/(navstiveno) dne:28.07.2023)

⁶⁹§ 2029 NOZ, věta druhá.

nesplní-li příkazce beneficiantovi dluh, anebo se splní-li se jiné podmínky v záruční listině. K vzniku bankovní záruky je ovšem ještě zapotřebí rovněž doručení beneficiantovi, až v tento okamžik převzetí je bankovní záruka účinná.

Bejček k postavení věřitele: „*Oproti právům z prostého ručení je postavení věřitele z bankovní záruky silnější. Věřitel nemusí uplatnit své právo předem proti hlavnímu dlužníkovi (ledaže to stanoví záruční listina) a banka není oprávněná uplatňovat vůči věřiteli námitky, jež jsou (eventuálně) výslovně vymezeny v záruční listině. Tím se maximalizují jistoty věřitele, protože ten již od počátku bezpečně ví, zda – a pokud ano, jaké – námitky mohou být bankou vzneseny.*“⁷⁰

Banka jako bankovní instituce musí za záruky plnit penězi (§ 2029 odst. 1.), to je rozdíl od ručení, kde se může věřitel domáhat po ručiteli i nepeněžitěho plnění.

Podmínkou vzniku uplatnění plnění z bankovní záruky je písemné prohlášení věřitele (beneficianta), že dlužník nesplnil svůj závazek. Prohlášení musí být v souladu s obsahem záruční listiny, kde jsou stanoveny podmínky k čerpání. Výstavce nezkontroluje, zda dlužník (příkazce) nesplnil svůj závazek a jestli vůbec porušil smlouvu o dílo. Výstavce bankovní záruky musí zkontrolovat podmínky ze záruční listiny a pokud odpovídají musí plnit. Plnění bankou není podmíněno souhlasem dlužníka. V případě neoprávněného plnění beneficianta z bankovní záruky se v NOZ využije ustanovení o bezdůvodném obohacení §2991 odst. 1 (dříve upravoval § 321 odst. 4 ObchZ).⁷¹ Pokud dlužník nesouhlasí a domnívá se, že věřitel (beneficiant) čerpal bankovní záruku neoprávněně, nezbyvá mu nic jiného než se soudit.

Vztah banky a dlužníka

Mezi bankou a klientem je obchodní vztah, upravený smlouvou. Na jedné straně stojí banka jako příkazník a klient, jako příkazce smlouvy dle § 2431 NOZ.. V případě vystavení bankovní záruky se jedná o smlouvu o poskytnutí bankovní záruky. Obsahem této smlouvy je i formulace a podmínky záruční listiny, důležitá je zde část, jakým způsobem bude bankovní záruka předána beneficiantovi, zda ji přímo obdrží příkazce, či zda bude bankovní záruka předána bankou. Pokud banka musela z takové záruky plnit věřiteli, vzniká jí právo požadovat plnění po dlužníkovi, za kterého poskytla plnění. Dlužník musí zaplatit ve stejné výši, v níž hradila banka věřiteli. Banka musí plnit své povinnosti ze záruční listiny v souladu se smlouvou, kterou

⁷⁰Bejček J. in ELIÁŠ K.; RABAN P. a kol. *Kurz obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 142 s.

⁷¹§ 321 odst.4 ObchZ: „*Věřitel, který dosáhl na základě bankovní plnění, na něž neměl vůči dlužníkovi nárok, vrátí dlužníkovi toto plnění a nahradí mu škodu tím způsobenou.*“

uzavřela s dlužníkem. Banka obstarává záležitosti příkazce za úplatu. Banka všechny tyto činnosti eviduje a účtuje různé poplatky za své služby (např. poplatek za vystavení bankovní záruky, za služby spojené s doručením bankovní záruky, vedení účtu).

Vztah dlužníka a věřitele

Mezi dlužníkem(příkazce) a věřitelem (beneficientem) byla uzavřená smlouva, která je hlavním závazkovým vztahem, kterou se věřitel rozhodl zajistit bankovní záruky a tím snížit případné riziko, pokud by dlužník smlouvu neplnil. Dlužník (příkazce) dal pokyn k vystavení bankovní záruky bance(výstavci), která se na něj zaručila a bankovní záruku vystavila. Jedná se zde o vedlejší zajišťovaný závazkový vztah. Banka se zaručila a musí plnit, pokud by ji věřitel vyzval. Dlužník hlavního závazkového vztahu ve vztahu k bance, vystupuje jako její klient a zároveň je dlužníkem. Dlužník je tak v situaci, kdy je dlužníkem v hlavním obligatorním vztahu (ze smlouvy) i vedlejším (ze smlouvy o poskytnutí bankovní záruce). Zákon mu tak musí poskytnout právní ochranu před věřitelem z důvodu vztahu garantující banky a věřitele. Při neoprávněném čerpání z bankovní záruky, se může dlužník bránit soudní cestou a využít ustanovení o náhradě škody v souvislosti s porušením dobrých mravů § 2909 NOZ a bezdůvodném obohacení § 2991 NOZ.

Bejček ke vztahu dlužníka a věřitele: *„zákon poskytnout dlužníkovi nezbytnou právní ochranu před věřitelem. To z toho důvodu, že tu je – co se vztahu garantující banky a věřitele týká – prostor k uplatnění námitek, jež by jinak náležely dlužníkovi, vyloučen nebo alespoň výrazně potlačen.*

Odpovídá tedy plně konkrétnímu uplatnění zásady poctivosti v obchodním styku, dle něhož je věřitel, který na základě bankovní záruky získal plnění, na než vůči dlužníkovi neměl právo, povinen mu toto plnění vrátit a nahradit mu způsobenou škodu. Ustanovení je kogentní, a nelze tedy jeho příkaz dohodou stran změnit nebo vyloučit.“⁷²

Práce banky a bankovní záruka

⁷²Bejček, J. in ELIÁŠ K.; RABAN P. a kol. *Kurz obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 143-144.

3.5. Uplatnění bankovní záruky

Výzvu k plnění bankovní záruky upravuje § 2035 NOZ. Věřitel (beneficient) musí výstavce vyzvat v písemné formě a splnit podmínky uvedené v záruční listině. Pokud podmiňuje záruční listina doložení určitého dokumentu musí být dodán v platnosti trvání bankovní záruky.

„Uplatněním bankovní záruky rozumíme situaci, kdy příjemce záruky předloží ručící bance žádost o výplatu zaručené částky (nebo její části).“⁷³

Bankovní záruka lze uplatnit, pouze tehdy pokud je platná, bankovní záruku nelze uplatnit, pokud není účinná, tj. musí doručena beneficiantovi⁷⁴. Ačkoliv bankovní záruka vzniká vystavením záruční listiny, bez doručení beneficiantovi z ní nelze čerpat. Účinnost záruky je dána převzetím beneficiantem. Ve smlouvě o poskytnutí bankovní záruky, se uvádí komu a jakým způsobem bude předána. Rovněž uplatnění bankovní záruky lze pouze ve lhůtě platnosti záruční listiny, záruční listina obsahuje klauzuli, jakým způsobem má být výstavci doručena. Zda to bude např. kurýrní službou, doporučeným dopisem, osobním předáním. Výzva a všechny doklady musí odpovídat podmínkám záruční listiny. Uplatňovat bankovní záruku může pouze oprávněná osoba (beneficient). V praktické části uvádím příklad uplatnění bankovní záruky, kde banka (výstavce) nechtěla plnit.

Uplatnění bankovní záruky z hlediska příjemce

Pokud bankovní záruka obsahuje formální náležitosti pro uplatnění, je dostačující zaslání výzva beneficiantem k vyplacení ze záruky do ručící banky.

Čermáková k uplatnění záruky: „je oprávněný pouze její příjemce (osoba, které je záruka adresována). Bankovní záruka musí být v účinnosti. Předložení nároku ručící bance, tj. uplatnění záruky, musí být provedeno včas, tj. ve lhůtě platnosti bankovní záruky.“⁷⁵

Uplatnění musí být provedeno formálně správně, tj. podle podmínek bankovní záruky.“⁷⁶ V případě, že bankovní záruka obsahuje klauzuli o prohlášení. Musí beneficiant prohlásit např. „Prohlašujeme, že společnost XYZ nesplnila své povinnosti ze smlouvy a nedodala.“

⁷³ ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 9

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2016, sp. zn. 29 Cdo 2171/2014.

⁷⁵ Čermáková, I. in ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 62.

⁷⁶ Čermáková, I. in ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 62.

Uplatnění bankovní záruky z hlediska ručící banky a příkazce

Aby banka byla povinná splnit svůj závazek z bankovní záruky, musí být dodrženo několik podmínek. Banka musí obdržet uplatnění záruky včas tj. bankovní záruka je v platnosti.

Další podmínka pro možné uplatnění je dodržení formální náležitostí. Prohlášení beneficianta musí být v souladu se záručním listinou. Pokud tyto podmínky nejsou v rozporu, musí banka uznat uplatnění a plnit. Banka obvykle kontaktuje příkazce a informuje ho, že obdržela uplatnění ze záruky. Jestliže, že jsou formální podmínky splněny a i když příkazce s výplatou nesouhlasí, banka přesto musí plnit. Banka sama nezkoumá oprávněnost námitek příkazce. Případné námítky může následně řešit soudní cestou, pokud se domnívá, že bankovní záruka byla uplatněna neoprávněně.

3.6. Zánik bankovní záruky

NOZ zmiňuje zánik finanční záruky pouze v ustanovení v § 2038 NOZ. Finanční záruku lze omezit na určitou dobu. Neuplatní-li věřitel vůči výstavci své právo v době určené záruční listinou, finanční záruka zanikne. ObchZ upravoval zánik záruky (§ 321 odst. 1).

Štenglová k uplynutí doby „*Uplynutím doby stanovené v záruční listině práva ze záruční listiny, která nejsou včas uplatněna, zanikají. Pokud by tedy bylo ze záruční listiny plněno na základě pozdějšího uplatnění práva, jde o plnění bez právního důvodu, které zakládá vznik bezdůvodného obohacení.*“⁷⁷ Bankovní záruka tedy zaniká jako kterýkoliv jiný závazek. Z ustanovení o bankovní záruce obsažené v ObchZ lze vyvodit její zánik i v případě splnění závazku banky obsaženého v záruční listině.

Platnost záruky zaniká výplatou zaručené částky na základě uplatnění, vrácením záruční listiny.

Z ustanovení o bankovní záruce obsažené v ObchZ lze vyvodit její zánik i v případě splnění závazku banky obsaženého v záruční listině.

Rovněž u výstavby obytných či kancelářských budov dochází k postupnému snižování bankovní záruky, až je ponížena na nulu, tím záruka zaniká. Jedná se např. o záruku za splnění smlouvy po zániku bankovní záruky obvykle banka vyžaduje navrácení záruční listiny.

⁷⁷Štenglová, I. in ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 981.

IV. Členění bankovních záruk

Členit záruky můžeme podle následujících kritérií:

- 4.1. Forma
- 4.2. Typu bankovní záruky
- 4.3. Ekonomické členění záruk

4.1. Forma bankovní záruky

Bankovní záruky můžeme členit podle ručení na akcesorické, abstraktní a vyplatitelné oproti dokumentům.

Princip akcesority – ručení je závislé na zajišťované pohledávce, ručitel může vůči věřiteli uplatnit všechny námitky, k jejichž uplatnění je oprávněn dlužník (§ 306 (2) – kogentní ustanovení ObchZ).

Princip subsidiarity – věřitel je oprávněn domáhat se na ručiteli splnění závazku jen v případě, že dlužník nesplnil svůj závazek (§ 303 – kogentní ustanovení ObchZ).

Oba principy se uplatní u bankovní záruky v případě, že to vyplývá z jejího textu.

Akcesorická záruka

„Akcesorické záruky se velmi podobají ručení, neboť výstavce akcesorické bankovní záruky (ručitel) má závazek vyplatit záruku až do její výše za předpokladu, že příslušný zárukou zajišťovaný závazek skutečně nebyl splněn. Ručitel má vůči příjemci záruky (beneficientovi) stejné námitky jako dlužník, tedy strana, za kterou ručitel ručí. Záruka není na zajišťovaném závazku nezávislá, ale přesně naopak. Ručitel má povinnost zaplatit, jen když zajištěný závazek nebyl splněn a záruka byla včas uplatněna.“⁸⁰

Z ručitele se stává sekundární dlužník a musí platit ze svého závazku pouze tehdy, pokud je prokázáno, že příkazce nesplnil.

⁸⁰ICC Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání – revize 2010, ISBN 978-80-903297-8-2, 2010, s.16.

„Akcesorické záruky tedy poskytují beneficentovi pouze jistotu (danou finančním postavením ručitele), že když prokáže, že zajišťovaný závazek nebyl dlužníkem splněn, ručitel příslušnou částku do výše záruky zaplatí (má závazek tak „ze svého“)⁸¹

Abstraktní záruka

Charakteristické rysy jsou nezávislost na hlavním zajišťovaném závazku a bezpodmínečnost, tj. abstraktní záruka je nezávislá na smlouvě mezi dlužníkem a věřitelem. Banka (výstavce) nemůže vůči příjemci uplatňovat námitky dlužníka, banka kontroluje pouze zda není výzva k uplatnění v rozporu s podmínkami ze záruční listiny, bez ohledu na oprávněnost požadavku ze smlouvy. Banka má zde povinnost bezpodmínečně plnit. Abstraktní záruka je výhodná pro příjemce záruky – „nejdřív plat, pak se sud“⁸². V příkladem abstraktní záruky je následující text: zavazujeme se zaplatit Vám 5 dnů, bez zkoumání souvisejícího závazku a bez práva uplatnit jakékoliv námitky, na základě Vaší první písemné výzvy, částky až do celkové výše. Při zneužití abstraktní bankovní záruky lze využít § 2991 a § 2909 NOZ.

Záruka vyplatitelná oproti dokumentům

Může být kompromisem mezi akcesorickou a abstraktní zárukou. I zde se jedná o nezávislost na hlavním zajištěném závazku. Výplata probíhá proti předložení dokumentů uvedených v záruce dle § 2035 odst. 1 NOZ „*musí být tento předložen při výzvě nebo po ní bez zbytečného odkladu, avšak vždy za trvání finanční záruky.*“⁸²Dokument nemusí být předložen současně s výzvou, ale musí být doručen během platnosti záruky. Dokumentem můžou být faktury, nákladní listy.

4.2. Typu bankovní záruky

Přímá bankovní záruka

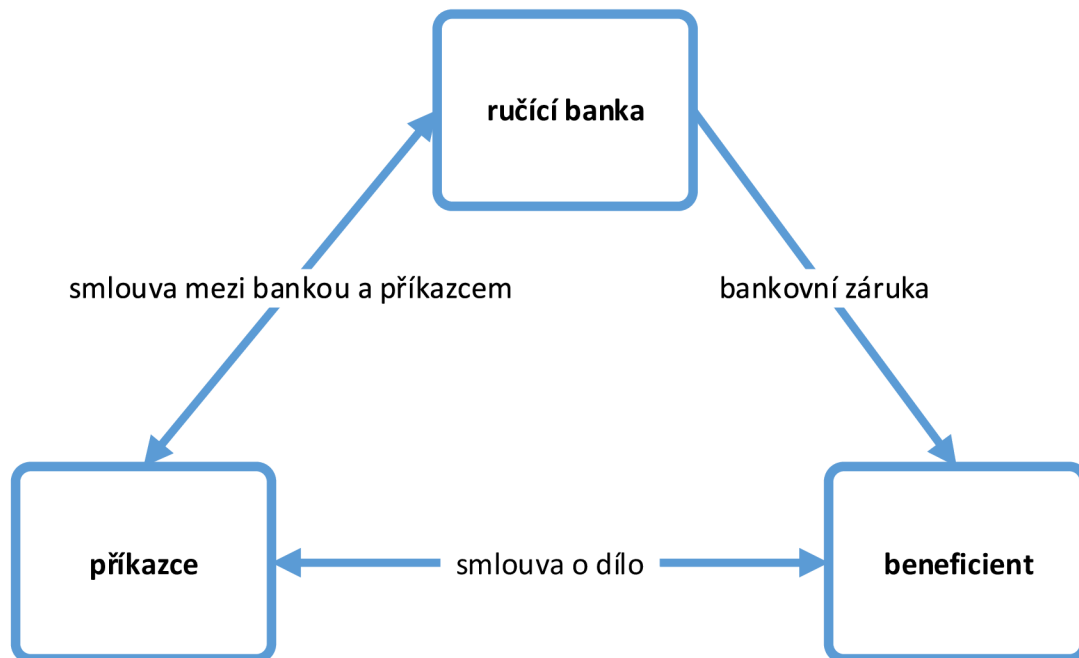
Vystavuje ji přímo bankovní instituce na žádost příkazce ve prospěch příjemce záruky, aniž by další banka vstupovala do závazků. V případě přímé záruky je beneficent záruky v přímém vztahu k výstavci, žádost k plnění ze záruční listiny směřuje přímo bance. Výplatním místem z přímé záruky je banka, ta musí obdržet žádost k plnění ze záruky v době platnosti bankovní záruky.⁸⁴

⁸¹ICC Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání – revize 2010, ISBN 978-80-903297-8-2,2010, s.16.

⁸² Ustanovení § 2035 odst. 1 NOZ.

⁸⁴ Srov..ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, ISBN 80-86433-03-X. s. 33.

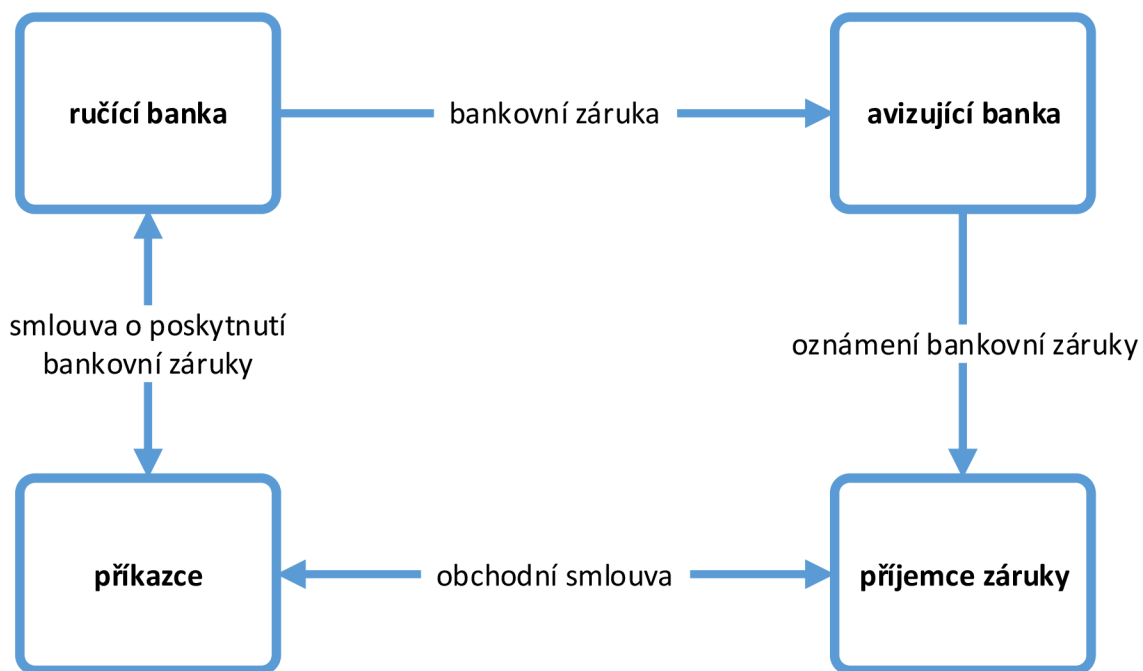
Schéma 2. Přímá bankovní záruka

Avizovaná bankovní záruka

Jedná se o oznámení bankovní záruky příjemci prostřednictvím další banky § 2033 NOZ (dříve upravoval § 315 odst. 3 ObchZ). Jde o situaci, kdy banka vystaví bankovní záruku na žádost příkazce. A informaci o jejím vystavení avizuje bance příjemce. Banka příjemce bankovní záruku pouze oznamuje, na žádost vystavující banky, neplynou z ní pro ni žádné závazky. Její povinnost je bankovní záruku oznámit příjemci. To banka musí učít tak, jak obdržela od ručící banky. Příjemce tak nepřevzme záruku přímo od ručící banky, ale prostřednictvím avizující banky.

Schéma 3. Avizovaná bankovní záruka

Potvrzená bankovní záruka

Potvrzenou záruku upravuje § 2031 NOZ (dříve § 315 ObchZ). Potvrzená bankovní záruka se využívá v mezinárodním obchodě, jedná se o situaci, kdy banka z příkazu příkazce vystaví bankovní záruku v tuzemsku, ale zahraničnímu příjemci (ručiteli) se zdá být tuzemská banka málo bonitní (nebo nedůvěřuje např. legislativě) a tak chce bankovní záruku zajistit prostřednictvím zahraniční banky. Zahraniční banka bankovní záruku potvrdí a tím se zaručí. Obě banky jsou v solidárním závazku vůči příjemci (ručiteli). Příjemce může žádat plnění od kterékoliv z nich.

Jedná se o situaci zcela odlišnou od avizované bankovní záruky.

„Potvrzení bankovní záruky znamená, že jiná banka potvrdí bankovní záruku ručící banky. ... Obě banky jsou v solidárním závazku vůči příjemci. Příjemce záruky může tedy požadovat plnění z bankovní záruky od kterékoliv z těchto bank. O potvrzení záruky žádá vždy ručící banka. Příkazce ani příjemce záruky nemůže další banku o potvrzení záruky požádat“⁸⁵

Nepřímá bankovní záruka (protizáruka)

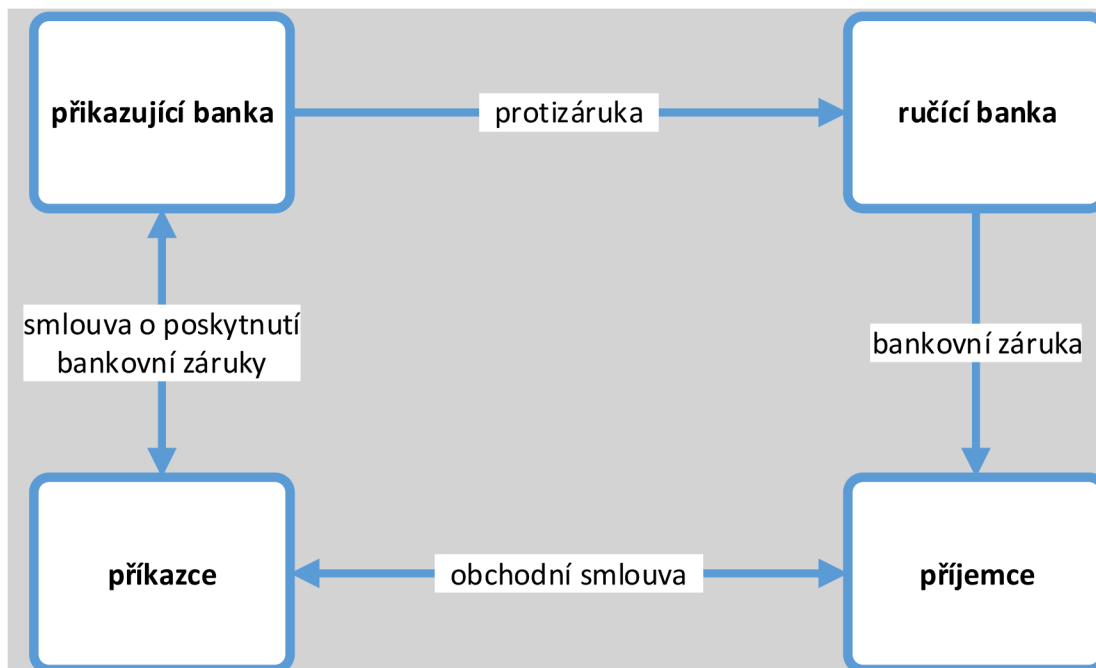
Nepřímá záruka je vystavena bankou z příkazu klienta(příkazce) prostřednictvím zahraniční banky s instrukcí, aby zahraniční banka vystavila bankovní záruku ve prospěch oprávněného(příjemce).

Jedná se o tzv. protizáruky, které se často využívají v mezinárodním obchodě, kdy legislativa státu odběratele nepřipouští záruky vydané zahraničními bankami. Důvody pro angažování další banky mohou být také nedůvěra v bonitu ručící banky, snaha chránit se před politickým nebo ekonomickým rizikem.

NOZ upravuje nepřímé záruky v § 2032: „*Poskytl-li výstavce finanční záruku na žádost jiného výstavce, má výstavce, který záruku poskytl, vůči žádajícímu výstavci právo na náhradu, pokud z poskytnuté záruky plnil a dodržel podmínky určené v žádosti.*“⁸⁶

Výplatním místem je místo banky oprávněného, který rozhoduje o výplatě. Takto vystavená bankovní záruka je finančně nákladná a jde k tíži příkazce.

Schéma 4. Nepřímá bankovní záruka

⁸⁶Ustanovení § 2032 NOZ.

4.3. Ekonomické členění záruk

„...třídění záruk je kategorizace náležející víc do sféry ekonomiky a finančnictví než do oblasti práva. *Obchodní zákoník také mezi jednotlivými typy bankovních záruk nerozlišuje; pamatuje jen na dokumentární záruku (319, věta druhá) a na společnou záruku několika bank (§ 315 odst. 1).*“⁸⁸

Platební bankovní záruka⁸⁹

Příjemcem je zde dodavatel, příkazcem odběratel; účelem je zajištění platebního závazku.

- zaplacení záruky
- dokumentární inkaso
- úvěr (bankovní záruka poskytnutá ručící bankou úvěrující bance, záruka toho, že bude úvěr dlužníkem uhrazen)
- směnky
- leasingové splátky

Neplatební bankovní záruka⁹⁰

Příjemcem je zde odběratel, příkazcem je zde dodavatel; účelem je zajištění jiných než platebních závazků.

Jedná se o záruku za nabídku (vadium), akontační záruka, záruku za řádné splnění kontraktu, záruku za zádržné, záruku za záruční dobu.

Záruka za nabídku /vadium⁹¹ do veřejné soutěže⁹²

Jedná se o složení jistoty formou bankovní záruky do veřejné soutěže, příjemcem je zde zadavatel soutěže, příkazcem uchazeč soutěže.

⁸⁸Bakeš, M., M. Karfíková, P. Kotáb a H. Marková a kol. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7, s.142.

⁸⁹ payment guarantee, zahlungsgarantie.

⁹⁰ non-payment gurantee.

⁹¹Dostupné na <http://www.slovník-cizich-slov.net/vadium-vadium/> vadium, vadium =jistota, záloha složená jako záruka na splnění určitého nároku (navštíveno dne:27.07.2023).

⁹² bid bond, provisional guarantee, Bietungsgarantie.

Tato záruka se využívá u veřejných zakázek zákon č. 134/2016 Sb. ZZVZ, jistotu složenou formou bankovní záruky upravuje § 41 odst. 3 ZZVZ:

*(3) Jistotu poskytne účastník zadávacího řízení formou b) bankovní záruky ve prospěch zadavatele, nebo*⁹³

Výše záruky činí 2% předpokládané hodnoty veřejné zakázky (§ 41 odst. 2 ZZVZ).

Jde o zajištění rizika v případech, kdy byl uchazeč vybrán a odmítá podepsat smlouvu. Vybraný uchazeč zrušil nebo změnil nabídku bez souhlasu zadavatele. Nesplní předložení bankovní záruky za splnění smlouvy, je-li předepsána. Bývá specifikováno v textu bankovní záruky, do kdy příkazce musí uvedenou záruku předložit. Lhůta platnosti záruky závisí na lhůtě platnosti nabídky.

Akontační záruka⁹⁴

Příjemcem je zde odběratel, příkazcem je dodavatel. Jedná se o zajištění rizika, kdy dodavatel nesplnil závazek dodat zboží/službu a nevrátil přijatou akontaci. V obchodní praxi se jedná o 5-30 % kupní ceny sjednané ve smlouvě. Lhůta platnosti záruky se odvíjí od uzavřené smlouvy mezi odběratelem-dodavatelem, termínu dodání zboží/služby; její platnost je 15-30 dní po skončení dodací lhůty. Banka zde počítá s rizikem, že by vlivem nepředvídatelných okolností nebylo dodáno.

Záruka za dobré provedení smlouvy/kontraktu⁹⁵

Příjemcem je zde odběratel, příkazce je dodavatel. Riziko pro odběratele představuje možnost nesplnění závazků dodavatelem, tj. splnění povinností dodavatele vyplývající ze smlouvy. Výše záruky zde činí 5-10% hodnoty kontraktu. Lhůta platnosti pokrývá celé období od podpisu smlouvy až do jejího splnění. Doložka snižování zaručené částky (podle postupu prací a fakturace, k určitému datu nebo předání dokumentu, např. předávacího protokolu).

Záruka za zádržné⁹⁶

⁹³ Ustanovení § 41 odst.2 ZZVZ.

⁹⁴ advance payment guarantee, Anzahlungsgarantie.

⁹⁵ performance bond, Vertragserfüllungsgarantie.

⁹⁶ retention guarantee/Haftrücklassgarantie.

Příjemcem je zde odběratel, příkazcem je dodavatel. Odběratel má zaručeno plnění v případě nesplnění závazků dodavatele vyplývajících ze smlouvy (technická záruka). Částka záruky se zde pohybuje mezi 5-10 % smluvní ceny, smluvní strany se mohou dohodnout na jiné výši.

Platnost záruky je zde sjednána do skončení technické záruky, opět zde má banka časovou rezervu 15-30 dnů. V oblasti stavebnictví, se můžeme setkat se rezervou 60 dnů, což specifikuje příslušná smlouva o dílo.

Doložka v textaci může obsahovat odklad účinnosti (vazba na zaplacení zádržného dodavatelí).

Záruka za záruční dobu

Příjemcem je zde odběratel, příkazcem je dodavatel. Záruka za záruční dobu je tzv. za údržbu, zajišťuje závazek dodavatele z technické záruky. Výše záruky činí 5-10 % smluvní ceny. Platnost bankovní záruky se zde odvíjí od skončení technické záruky, konečného převzetí.

V. Příklady bankovních záruk ve stavebnictví

Praktická část pojednává o jednotlivých typech záruk v České republice, převážně v oblasti stavebnictví a zdůrazňuje vedle právních aspektů také ekonomický význam finanční záruky

V praktické části práce uvádím údaje podle mých praktických zkušeností u mého zaměstnavatele, které získala po dobu 14 let praxe v ekonomickém oddělení, které jsem doplnila o znalosti z teorie.

Následující kapitoly pojednávají:

Kapitola 5.1. Představení společnosti a uspořádání

Kapitola 5.2. Vztah společnosti a banky

Kapitola 5.3. Dopravní stavby ve veřejném sektoru

Kapitola 5.4. Pozemní stavby v soukromém sektoru

Kapitola 5.5. Firemní záruka

Kapitola 5.6. Záruka vystavená pojišťovnou

Kapitola 5.7. Doporučení k zárukám ve stavebnictví ve společnosti Porr a.s.

5.1. Představení společnosti a její uspořádání

Stavební společnost Porr a.s. působí na českém stavebním trhu již od roku 1991. V České republice je zastoupena několika pobočkami a dceřinými společnostmi, 100 % vlastníkem je mateřská společnost v Rakousku. Hlavním předmětem činnosti je projektová činnost ve výstavbě, provádění staveb. Firemní portfolio zahrnuje oblast pozemních, dopravních, vodohospodářských a inženýrských staveb, s rozsáhlým know-how ve všech odvětvích stavebnictví. Mezi další činnosti patří projekční práce a certifikovaná zkušební laboratoř. Dále nabízí prodej stavebních materiálů a asfaltových směsí.

Vnitřní uspořádání společnost dělíme na dva základní úseky, jedná se pozemní a dopravní stavby. A to z hlediska vedení, řízení lidských zdrojů, oblasti činnosti a hospodaření, uzavírání smluv. Pozemní stavby zahrnují monolitické stavby a dopravní se dělí na jednotlivé divize. Pro oblast pozemních staveb je typická výstavba v soukromém sektoru, naopak pro oblast dopravního stavitelství se jedná o výstavbu ve veřejném sektoru, kde je zadavatelem (stát a samosprávné celky). Využívá převážně vlastní výrobní kapacitu, to je hlavní rozdíl oproti pozemnímu stavitelství, které funguje na principu uzavírání staveb na klíč, u kterého využívá subdodavatelské společnosti. To se projevuje v rozdílných požadavcích na bankovní záruky. Dostává se tak do role příkazce (veřejné zakázky) i role beneficienta bankovních záruk (záruky od subdodavatelů).

5.2. Vztah společnosti a banky

Oddělení treasury⁹⁷

Komunikaci s bankami zajišťuje ve společnosti oddělení treasury, které je součástí správy ekonomického oddělení a řídí ji finanční ředitel. Pod jeho agendu spadá vše, týkající se cash flow společnosti, finančního plánování, platební styk, evidence pohledávek. Dále strukturování projektového financování a platebních podmínek obchodních smluv v souvislosti s bankovními zárukami, správa úvěrů, zajištění finančních rizik a komunikace s pojišťovnami. Přijímá požadavky jednotlivých divízi ke konkrétnímu projektu a specifickým požadavkům na záruku.

Porr a.s. je dodavatelem stavebních prací, ale zároveň i odběratelem. U všech záruk se vede elektronická evidence a sleduje doba platnosti bankovních záruk. U záruky vystavených ve prospěch společnosti se originál listinné bankovní záruky ukládá do trezoru.

Banka

Společnost využívá na základě uzavřených smluv služeb třech uznávaných bankovních institucí v České republice a jednu zahraniční v Rakousku. Každá nabízí obdobné služby za jiných podmínek. Bývá zvykem, že klient má u banky vedený bankovní účet. Bankovní záruka, je pro banku výhodným obchodem, který nabízí za úplatu. Každý rok prověřuje a analyzuje finanční situaci klienta a mění svůj ceník. Bonita klienta (příkazce) je pro ni velmi důležitá, to vše se odráží v cenách za její služby. Čím prestižnější klient pro banku je, tím lepší podmínky dostane. Mezi společnostmi Porr a.s. a bankou je uzavřená rámcová smlouva o poskytnutí bankovních záruk. Smlouva se obvykle uzavírá na dobu určitou, a to na období jednoho roku. Za banku jedná přidělený referent (specialista na bankovní záruky), se kterým pracovník oddělení treasury projednává veškerou agendu týkající se bankovních záruk. Ten nabízí a posuzuje text záruky v obchodní smlouvě včetně individuálních a nestandardních textů záruk odpovídajících konkrétnímu obchodnímu případu a teritoriu. Upozorňuje na skrytá rizika a nabízí bezpečnější řešení, jedním z nich jsou pravidla Mezinárodní obchodní komory. Často doporučuje začlenit do textu záruční listiny přísnější podmínky podle příručky URGD 758 (abstraktní záruka s dokumentární podmínkou pro výplatu zaručené částky). Jedná se o velmi drahou službu, která činí až 10 % ze zajišťované pohledávky (poplatek za vystavení záruční listiny a měsíční závazkovou odměnu v % z částky záruky).

⁹⁷Treasury je soubor činností, jako jsou např. řízení vztahů k bankám. Dostupné na: <https://www.penize.cz/slovník/treasury> (navštíveno dne:29.07.2023).

Instrukce k vystavení bankovní záruky lze zasílat i elektronicky v rámci internetového bankovníctví. Záruky se vystavují standardně v češtině, angličtině, němčině, slovenštině. Banka vystavuje bankovní záruky v papírové i elektronické formě.

Pokud je potřeba bankovní záruku prodloužit, vystaví banka za poplatek dodatek k bankovní záruce. Za doručení 1ks originálu bankovní záruky kurýrní službu, účtuje banka ve výši 300,- Kč. Vyúčtování chodí měsíčně. Více k poplatkům v pod kapitole 5.3. bankovní příslib.

5.3. Dopravní stavby a veřejné sektor

Dopravní stavby jsou největším úsekem ve společnosti Porr a.s. jejich portfolio zahrnuje novostavby a rekonstrukce silnic, tunelů, mostů, vodohospodářských objektů, železničních a dopravních staveb, pokládku vedení a speciální zakládání. Hlavní činností je realizace projektů ve veřejném sektoru po celé České republice.

Přidělování veřejných zakázek upravuje zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Zadavatel veřejné soutěže požaduje poskytnutí určité jistoty k zajištění povinností uchazeče v řízení dle ustanovení § 41 odst. 3 ZVZZ:

ZZVZ připouští pouze tři formy poskytnutí jistoty, a to složení peněžité částky (složení peněžité částky na účet zadavatele), poskytnutí jistoty pojištěním ve prospěch zadavatele (uzavření pojistné smlouvy), či bankovní záruku a to ve výši 2 % z ceny nabídky bez DPH.

V případě bankovní záruky za nabídku vzejde požadavek na vystavení bankovní záruky z podkladů zadavatele veřejné obchodní soutěže. Jednotlivé divize dopravních staveb mají referenta, který se zabývá nabídkami do veřejných soutěží. Po zpracování všech podkladů konkrétní nabídky, zasílá referent podklady o bankovní záruce, do oddělení tresuary které zkontroluje údaje na návrhu bankovní záruky. Následně zašle požadavek na vystavení bankovní záruky bance.

Bankovní záruka za nabídku⁹⁹

Bankovní záruka za nabídku zajišťuje závazek příkazce (účastníka) splnit podmínky nabídky ve veřejné soutěži podle zákona č. 134/2016 Sb. ZZVZ a to případě, že nabídka bude ve výběrovém řízení vyhlášena za vítěznou. Oprávněnou osobou je zde zadavatel. Bankovní záruku lze u banky uplatnit tehdy, pokud by účastník veřejnou soutěž vyhrál a nedodržel podmínky ze záruční listiny, změnil cenu, dodací lhůtu, odmítnul podepsat smlouvu o dílo. Mezi podmínkami může být předložení bankovní záruky za řádné splnění smlouvy. Platnost bankovní záruky je účastník zadávacího řízení povinen zajistit po celou dobu trvání zadávací

⁹⁹ Tender guarantee

lhůty. Záruka za nabídku ztrácí účel a nemůže být uplatněna, pokud byl vítězem řízení vybrán jiný účastník

Bankovní příslib

Banka se v příslibu zavazuje k vystavení bankovní záruky za nabídku, pokud bude uchazeč vyzván k účasti ve veřejné soutěži. Banka se neodvolatelně zavazuje vystavit záruky v souladu s podmínkami soutěže dle ZZVZ.

Bankovní příslib do veřejných soutěží je pro společnost nevýhodný typ zajištění, jelikož blokuje úvěrový rámec banky a to jak ve své výši, ale také hlavně po celou dobu platnosti příslibované záruky. Doba platnosti bankovního příslibu je obvykle do konce zadávací lhůty, ale v případě bankovního příslibu za záruční dobu se může jednat o dobu až 10 let (tj. po dobu celé záruční doby dané zakázkou). Pro menší stavební firmy může takový příslib znamenat nemožnost účasti ve veřejné soutěži, jelikož jim banka nemusí být schopná vystavit bankovní příslib na tak dlouhé období. Banka s klientem uzavírá smlouvu o poskytování bankovních záruk a příslibů, která upravuje pravidla možnosti čerpání limitů. Podle smlouvy je klient oprávněn bance navrhopat/požadovat čerpání limitu a to formou poskytování záruk a vystavování příslibů. Výše čerpání limitu, je tedy součet všech aktuálně vystavených záruk a příslibů, která nesmí překročit výši čerpatelného limitu. Poplatky za bankovní záruky, které nyní uvádím, jsou stanoveny pro společnost mého zaměstnavatele. Při čerpání limitu (protihodnoty) ve výši 300.000.000,- Kč na všechny typy záruk, má společnost stanovený poplatek z bankovního příslibu 2000,- Kč a dále zaplatit 1,10 % z hodnoty jednotlivého příslibu s platností do 1 roku. S delší dobou platnosti příslibu se poplatky a % z hodnoty zvyšují, v případě změny u bankovního příslibu je účtován poplatek 1.500,- Kč.

5.4. Pozemní stavby a soukromý sektor

V oblasti pozemního stavitelství působí firma Porr a.s., jako generální dodavatel staveb (full-service-provider). Jedná se o výstavbu administrativních budov, hotelů, průmyslových hal, školských zařízení, bytových komplexů nebo revitalizace památkově chráněných objektů. Realizuje stavby na klíč v celém spektru pozemního stavitelství. Hlavní vztah je mezi investorem a generálním dodavatelem, mají uzavřenou smlouvu o dílo, kterou si investor zajistil bankovní zárukou za splnění smlouvy. Generální dodavatel pro realizaci díla využívá subdodavatelské firmy, se kterými uzavírá smlouvu o dílo, výstavba probíhá převážně pro soukromý sektor.

V praxi se můžeme často setkat s přenášením smluvních podmínek mezi investorem a generálním dodavatelem na subdodavatele např. záruční doba, platební podmínky a předložení bankovní záruky. Prostřednictvím bankovních záruk se zajišťuje přenesení „rizika“ na ostatní účastníky.

Na rozdíl od dopravních staveb, kde se bankovní záruky vystavují ve prospěch zadavatele ve veřejné soutěži. U pozemních staveb se jedná o záruky, které jsou vystaveny ve prospěch Porr a.s. subdodavatelem. Konkrétně se jedná bankovní záruku za splnění smlouvy, za záruční zádržné a zálohu.

Vztah objednatel (generální dodavatel) a zhotovitele upravuje smlouva o dílo¹⁰⁰ zahrnuje všeobecné smluvní podmínky, které jsou nedílnou součástí smlouvy o dílo, které obsahují vzory textací záruk. Jedná se o záruku za splnění smlouvy, záruku za zádržné a záruku za zálohu. Ve SoD upravuje bod 8.5. Jistina, nalézá se tady požadavek na předložení bankovní záruky ve výši v % z ceny bez DPH a odkaz na VSP¹⁰¹.

Po podpisu smlouvy se vyžaduje do 30 dnů předložení bankovní záruky za splnění smlouvy, která činí 10 % z ceny bez DPH.

Bankovní záruka za splnění smlouvy

Bankovní záruka za splnění smlouvy – provedení smlouvy. Cílem této záruky je splnění podmínek stanovených ve smlouvě o dílo. Zhotovitel by měl mít realizaci díla včas, bez závad a v požadované technické kvalitě. Doba platnosti se určuje dle předpokládaného předání projektu hlavnímu investorovi + 60 dnů. Po podpisu smlouvy se vyžaduje do 30 dnů předložení bankovní záruky za splnění smlouvy, která činí 10 % z ceny bez DPH. Uplatnění záruky probíhá tehdy, pokud zhotovitel neplní, k čemu se zavázal ve smlouvě o dílo.

Uvádím příklad odsouhlasení a vystavení bankovní záruky za splnění smlouvy, který probíhá následovně:

1. V případě odsouhlasení záruky za splnění smlouvy komunikuje zhotovitel s ekonomem stavby, v rakouských firmách se označuje jako tzv. baukaufmann, který na daný projekt ekonomicky a smluvně dohlíží. Dodavatel zašle návrh textace od banky ekonomovi stavby. Ekonom se zhotovitelem zkontroluje v návrhu textace, správné označení smlouvy o dílo a údaje z ní, které se týkají doby platnosti záruky, částku záruky.

2. Ekonom návrh zašle na pracovníka oddělení treasury, který zkontroluje textaci záruky v souladu VSP. Pokud je návrh v pořádku, informuje ekonom a zhotovitel předává tento návrh bance, která na jeho základě bude vystavovat bankovní záruku.

¹⁰⁰ Zkratka SoD.

¹⁰¹ Zkratka všeobecné smluvní podmínky.

V některých případech, kde není možno se dohodnout na formulaci textu bankovní záruky, komunikuje pracovník treasury přímo s bankou zhotovitele a hledají možný kompromis. Zhotovitel musí s takovým návrhem souhlasit. Většinou se banka dožaduje prohlášení, že dodavatel nesplnil svůj závazek ze smlouvy, nebo odmítá větu, že bankovní záruka může být uplatněna v případě úpadku společnosti. Poměrně často dochází ke kompromisu, ale jsou případy, kdy banka trvá na svém a zhotovitel musí poptat další banku.

3. Banka na příkaz příkazce bankovní záruku za splnění smlouvy vystaví a předá buď prostřednictvím dodavatele, který ji od ní převezme a předá pracovníkovi treasury (který ji potvrdí na přiložené kopii, s datem, podpisem a razítkem společnosti), nebo banka využije služeb kurýrní služby.

Bankovní záruka za záruční zádržné

Bankovní záruka za záruční zádržné zaručuje objednateli plnění v případě nesplnění závazků zhotovitele vyplývajících ze smlouvy o dílo. Jedná se o technickou záruku, která se dá přirovnat k záruce za splnění smlouvy, jelikož také zajišťuje splnění povinností zhotovitele.

Je vyžadována u všech uzavíraných subdodavatelských smluv o dílo pozemních staveb. Pokud zhotovitel dokončil stavební práce a bankovní záruka za splnění smlouvy již skončila, nahrazuje ji bankovní záruka za záruční zádržné, která slouží k zajištění oprav, či záruce nejrůznějších technických zařízení týkající se např. vzduchotechniky, výtahů. Záruční zádržné činí 5 % z ceny bez DPH.

Pro zhotovitele se jedná o peníze, na které by musel „čekat“ pět let a objednavatel by je uhradil po uplynutí této lhůty. Doba, začíná běžet od odsouhlasení a podepsání předávacího protokolu mezi objednavatelem a zhotovitelem.

Řešením se tedy nabízí vystavení bankovní záruky za záruční zádržné, kde zhotovitel dostane peníze vyplaceny na základě doručení bankovní záruky objednateli (beneficientovi). Velmi často, je zde účinnost bankovní záruky podmíněna zaplacením částky na účet, kterou upravuje záruční listina. Pokud by se tak nestalo a platba za bankovní záruku nebyla připsána na účet, který je uveden v záruční listině. Banka by neplnila. Jedná se o často vystavovaný typ záruky.

Bankovní záruka za zálohu

Banka (ručitel) se zde zavazuje, že uhradí zálohu, která byla jejímu klientovi objednatelům poskytnuta v případě neplnění závazků zhotovitele. Záruka zde zajišťuje objednateli vrácení zálohy za nerealizovaný závazek, na který byla záloha poskytnuta. Záruky za zálohu se využívají převážně u realizace výtahů, k výrobě a montáži dveří a oken, sanity, elektroinstalace, pokládku podlahových krytin, k dodání technických zařízení. Momentálně je v Evropě nedostatek železa tuzemští prodejci nemají tak velké zásoby železa, nutné k pokrytí dodávek pro potřeby monolitických staveb. Od 2/2022 se dováží železo z Rumunska, rumunská firma vyžaduje předem zálohu 30 % z kupní ceny v eurech. V tak velkém objemu se pohybujeme v přepočtu měny desítkách milionů korun a vzhledem k možnému riziku se na tyto dodávky využívá bankovní záruka za zálohu.

V našem případě se jedná o kupní smlouvu, kde kupující poskytl zálohovou platbu ve výši 30 % prodávajícímu za dodání materiálu – železa. Bankovní záruka je vystavena v anglickém jazyce. V případě, že by prodávající materiál nedodal, bude záloha vrácena, díky zajištění bankovní záruky za zálohu. Účinnost je podmíněna připsáním částky na účet prodávajícího, který je uveden v záruční listině. Pokud částka byla připsána, jak má a odpovídá záruční listině, musí banka plnit. K dodávkám železa, se k jednotlivým stavebním projektům uzavírá nová kupní smlouva, jelikož se bankovní záruka vystavuje ke konkrétnímu projektu a místo dodání se tak mění a u každého projektu se sleduje jeho prosperita. Doba platnosti bankovní záruky se v záruční listině stanovuje, podle doby dodání uvedené v kupní smlouvě. Doposud společnost nečerpala z bankovní záruky za zálohu u žádného z dodavatelů a dodání materiálu či služeb proběhlo v pořádku.

5.5. Firemní záruka

Jedná se o finanční záruku dle § 2029 NOZ, za kterou se zaručila mateřská společnost. Tato záruka se často vytavuje výhradně v soukromém sektoru pozemních staveb. Jedná se o finanční záruku vystavenou mateřskou společností, která se zaručuje prohlášením za dceřinou společnost. Mateřská společnost, zde vystupuje, jako ručitel a příjemcem je věřitel (investor). Mateřská společnost, tak přebírá rizika za svou dceřinou společnost a přenáší je na sebe. Označuje se jako korporátní záruka či corporate guarantee. Pro dceřinou obchodní korporaci je tato záruka velmi výhodná z hlediska cash flow. Firma ušetří značné finanční náklady za poplatky spojené s vystavením bankovní záruky, či záruky vystavené pojišťovnou. Pokud se jedná o zahraniční investory je v anglickém či německém jazyce. V příloze č. 1 přikládám možný návrh firemní záruky za záruční zádržné, v českém jazyce.

5.6. Záruka vystavená pojišťovnou

V souvislosti se stavebnictvím se tato záruka vyskytuje u veřejných zakázek. Podle § 41 odst. 3 ZZVZ lze poskytnout jistotu pojištěním záruky ve prospěch zadavatele. Zadavatel je zde oprávněným. Základním rozdílem mezi bankovní zárukou a zárukou vystavenou pojišťovnou spočívá v tom, že pojišťovna vystavuje finanční záruku.

Vzniká na základě smlouvy o pojištění¹⁰² záruk mezi pojistitelem a pojištěným, pojistitel přímou záruku vystaví ve prospěch beneficianta. Jedná se o přímý právní vztah mezi pojistitelem, jako výstavcem a příjemcem. Podle NOZ je vyžadována písemná forma. Pojištění se sjednává na dobu určitou uvedenou v pojistné smlouvě. Pojišťovna poskytuje pojistné v penězích. Uplatnění práva na pojistné plnění musí mít písemnou formu, musí obsahovat uvedení oprávněné osoby.

K 31. 03. 2023 eviduje ČNB 41 pojišťoven, pro volbu správné pojišťovny je možné využít finančního poradce, který má přehled o nabízených službách konkrétních pojišťoven, včetně sazeb.

Jako příklad lze uvést, jednu z našich největších pojišťoven, Generali Česká pojišťovna a.s.¹⁰³ která působí na českém trhu již několik desetiletí. Spadá mezi pojišťovny, které poskytují nejen pojištění záruk, ale i další produkty v oblasti pojišťovnictví. Práva a povinnosti z pojištění se řídí především ustanoveními § 2758-2872 NOZ a všeobecných pojistných podmínek pro pojištění záruky VPPZAR-P-01/2000.¹⁰⁴

Generali Česká pojišťovna a.s nabízí nejčastěji základní typy smluvních záruk:

- záruka za akontaci (advanced payment bond)
- záruka za nabídku (bid bond)
- záruka za řádné provedení smlouvy (performance bond)
- záruka za zádržné za provedení práce (retention bond)
- záruka za zádržné v průběhu záruční doby (maintenance bond)

Postup pojišťovny

- 1) K získání záruky je potřeba analýza žadatele o pojištění. K tomu, aby pojišťovna uzavřela pojistnou smlouvu, musí vyhodnotit bonitu svého klienta s tím, že vychází z údajů, které ji

¹⁰² Práva a povinnosti z pojištění se řídí ustanoveními § 2758-2872 NOZ.

¹⁰³ Dostupné na <https://www.generaliceska.cz/documents/20183/63226/99.8.30.015+01-20+v01+KLIK.pdf/b7e69ff4-0d0c-4903-863f-39f91f975cef> (navštíveno dne:25.07.2023)

¹⁰⁴ Tamtéž.

poskytuje klient. Jedná se např. o údaje z obchodního rejstříku, výroční zprávy za určité období, přehledy budoucích zakázek, bankovní informace, obchodní spojení.

- 2) Po přezkoumání všech informací předá pojišťovna klientovi návrh pojistné smlouvy, včetně podmínek a sazebníku poplatků. Běží jednání o uzavření pojistné smlouvy.
- 3) Pojišťovna s klientem uzavře smlouvu a vystaví záruku podle sjednaných podmínek. Pojišťovna se svým písemným prohlášením jako ručitel a výstavce zavazuje, že uspokojí věřitele do výše peněžité částky ve smyslu obsahu záruční listiny, pokud dlužník nesplní určitý závazek.
- 4) Věřitel obdrží záruční listinu vystavenou pojišťovnou, kterou může uplatnit v případě neplnění.

V posledních letech roste zájem o tento typ záruky, v praxi se s ním setkávám častěji, dodavatelé tento způsob nabízejí, jako alternativu za bankovní záruku, ale naše společnost, vyžaduje u přijatých záruk pouze bankovní záruku. U některých sdružení ve, kterých jsme z jedním z účastníků výběrového řízení u veřejných zakázek se využívá.

5.7. Doporučení k zárukám ve stavebnictví ve společnosti Porr a.s.

Dopravní stavby působí v oblasti veřejných zakázek z toho důvodu tu není prostor pro změny, podání nabídek do veřejné soutěže musí být v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek.

Podle § 41 odst. 3 ZVZ uchazeč může místo bankovní záruky zadavateli složit peněžní jistotu, ale to je z ekonomického hlediska pro společnost nevýhodné – peníze potřebuje v oběhu a k dispozici. Další možností je tedy záruka vystavená pojišťovnou, kterou společnost využívá minimálně. Z ekonomického hlediska je záruka od pojišťovny levnější, ale bankovní záruka je považována na prestižnější způsob zajištění. S bankou, jako výstavcem má společnost dlouholeté zkušenosti. Pozitivní zkušenosti jsou i s procesem zpracování záruk oddělením treasury. Pokud výše uvedené shrnu vychází mi bankovní záruka pro společnost nejlepším řešením, proto doporučuji i nadále využívat bankovní záruku.

Domnívám se, že divizi pozemních staveb nelze již mnoho vylepšit. Na bankovní záruky myslí společnost, už při uzavření smlouvy o dílo v bodě 8.5. a vzory textací zhotovitel nalezne ve VSP.

VI. Závěr

Cílem mnou zpracované bakalářské práce bylo srovnání předchozí a stávající úpravy legislativy v souvislosti s finanční a bankovní zárukou, od jejího vzniku až po její zánik, přestože oblast obchodních závazkových vztahů zaznamenala přijetím nového občanského zákoníku výrazných změn.

Nová právní úprava záruk je převážně převzata z obchodního zákoníku, v důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku nalezneme konstatování, že ustanovení týkající se finanční záruky odpovídají výkladu zrušeného obchodního zákoníku.

Bankovní záruka je jedním z nejužívanějších zajišťovacích instrumentů se širokým uplatněním v obchodních vztazích. Neslouží pouze k zajištění závazku, se kterým se můžeme setkávat nejen v tuzemsku, ale překračuje hranice našeho státu a otvírá možnosti uzavření nových zakázek. Tím značně zjednodušuje tuzemské i mezistátní obchodování mezi jednotlivými korporacemi, bankami, pojišťovny a státem. Práce popisuje vzájemné vztahy těchto subjektů.

Vzhledem k tomu, že je nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 a za toto časové období jeho aplikace neexistuje zatím mnoho nové judikatury či soudních rozhodnutí, vycházela jsem ve své práci převážně z odborné judikatury k obchodnímu zákoníku. Dospěla jsem k názoru, že dosavadní výklady k obchodnímu zákoníku jsou stále aktuální a aplikovatelné, i když to s jistotou prokáže až budoucí aplikační a výkladová praxe soudů a judikatury. Domnívám se, že přijaté změny v souvislosti se zárukami se nebudou příliš odlišovat od úpravy v rámci již zrušeného obchodního zákoníku a institut finanční záruky využívá a využije potenciál rozšíření okruhu vystavitelů i z hlediska ekonomického. A bude hojně využíván a povede k rozvoji podnikání, jelikož její široké uplatnění slouží k zajištění smluvních závazků na straně kupujícího i prodávajícího. Největší změnu tedy vidím v rozšíření okruhů vystavitelů.

Tato práce ale neměla reagovat pouze na změny v důsledku přijetí nového občanského zákoníku, ale zaměřila se také na oblast stavebnictví, kde je tento instrument často využíván v souvislosti s veřejnými i neveřejnými zakázkami ve vztahu mezi objednatelem a zhotovitelem.

V praktické části jsem se věnovala zárukám v oblasti stavebnictví, veřejných zakázek a v neposlední řadě i zárukám vystaveným pojišťovnou. Do roku 2022 se u veřejných zakázek převážně využívaly záruční listiny vystavené bankou. Při výstavbě obytných a kancelářských objektů investoři preferují rovněž bankou vystavenou záruční listinu. U menších zakázek se již objevují záruky vystaveny pojišťovnou.

Své praktické znalosti a zkušenosti s bankovními zárukami jsem díky této práci mohla obohatit o teoretická legislativní východiska včetně nového občanského zákoníku a pochopit lépe rozdíly mezi jednotlivými typy záruk.

VII. Seznam použité literatury

MARVANOVÁ, M.; HOUDA, M. a kol.: *Platební styk. Platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*. 3. vydání Brno, ECON 1995. ISBN 80-901627-2-X, s.374.

ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1447 s.

ŠTENGLOVÁ, I. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*. Praha: ASPI, a.s, 2007, s. 182.

TINTĚRA, Tomáš. *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*. Praha: Leges, 2013, 198 s.

BAKEŠ, M., M. KARFÍKOVÁ, P. KOTÁB a H. MARKOVÁ a kol. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7, s.519.

BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 594.

ČERMÁKOVÁ, I. *Bankovní záruka*. Brno: ECON Publishing, s.r.o. 2002, s. 175. ISBN 80-86433-03-X.

ČERMÁKOVÁ, I. *Examination of Documents under Documentary Credits*. Praha: INORGA Tréninkové centrum. 2013, s. 38.

Peníze, banky a trhy – sylabus k přednášce prof. Zemplinerové

Národní výbor Mezinárodní obchodní komory v ČR. *ICC jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání – revize 2010*. ISBN 978-80-903297-8-2, 2010 s. 88.

BEZOUŠKA, P., PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník – nejdůležitější změny*. vyd. Praha: ANAG, 2013. ISBN: 978-80-7263-819-2, s. 300.

Pelikán, Martin., *Zajištění a utvrzení dluhu v praxi*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN: 978-80-7552-192-7, s. 416.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 1700.

Studijní materiál pro seminář 2010-2012 – Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů, Petr Dovolil, Praha, 2011 s. 57.

Právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, v platném znění

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/1963 Sb., zákoník mezinárodního obchodu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů

Novela zákona č. 179/2010 Sb. kterým se mění zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška ČNB č. 233/2009 Sb. ze dne 21. července 2009

Zákon USA ze dne 23. srpna 1935 - The Banking Act of 1933

Zákon USA – The Miller Act of 1935

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3.2009, sp. Zn. 29 Cdo 2387/2007

Webové zdroje

Česká národní banka: dostupné na: <http://www.cnb.cz>

ICC Česká republika: dostupné na: <http://www.icc-cr.cz/cs>

Wolters Kluwer - Automatizovaný systém právních informací:

<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>

Ministerstvo spravedlnosti ČR: dostupné na: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx>

SWIFT: dostupné na: <http://www.swift.com>

Slovník cizích slov: dostupné na: <http://www.slovník-cizich-slov.net>

Generali Česká Pojišťovna a. s. dostupné na:

<https://www.generaliceska.cz/documents/20183/63226/99.8.30.015+01-20+v01+KLIK.pdf/b7e69ff4-0d0c-4903-863f-39f91f975cef>

Věstník veřejných zakázek: dostupné na:

<https://vvz.nipez.cz/>

Český statistický úřad: dostupné na: <http://www.czso.cz/>

Justice: dostupné na <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

VIII. Přílohy

Příloha 1 Vzor Firemní záruka

Příjemce firemní záruky - objednatel:

Název společnosti

Adresa

IČ:

Místo, dne

Firemní záruka č. 1

Vážené dámy, vážení pánové,

v souvislosti s uzavřenou smlouvou o dílo č. mezi objednatelem – firmou (název příjemce, adresa dle OR) a dodavatelem (název dodavatele, adresa dle OR) se tímto neodvolatelně zavazujeme vyplatit Vám do 5 pracovních dnů na Vaši první výzvu bez zkoumání právního důvodu a bez uplatnění jakýkoliv námitek částku až do výše.

..... CZK

(slovy)

Tato firemní záruka může být uplatněna také v případě úpadku (název dodavatele).

Firemní záruka č. 1 nabývá účinnosti dnem, kdy bude částka zádržného ve výši (částka CZK) převedena na bankovní účet firmy (název dodavatele).

Výzva musí být zaslána doporučeným dopisem a musí být podepsána statutárním orgánem objednavatele. Podpisy na písemné výzvě musí být notářsky ověřeny.

Před zasláním písemné výzvy objednatelem dodavateli musí objednatel prostřednictvím doporučeného dopisu požádat po dodavateli odstranění vad (za které odpovídá dodavatel) v rámci přiměřené lhůty stanovené objednatelem. Po marném uplynutí této lhůty, tj. při přetrvávající existenci vad zmiňovaných v doporučeném dopise i po uplynutí této lhůty je objednatel oprávněn zaslat na dodavatele písemnou výzvu k vyplacení částky zádržného, a to částky odpovídající nákladům na odstranění takové vady, až do výše záruky
.....CZK.

Předmětný záruční závazek končí,..... pokud nebude prostřednictvím doporučeného dopisu u nás uplatněn dříve. Po uplynutí doby platnosti této záruky nebo v případě jejího zániku dříve, nám tuto záruční listinu jako bezpředmětnou vraťte v originálu.

Tato firemní záruka se řídí českým právem.

S pozdravem

Název firmy, statutárně podepsáno včetně funkce